

Aan de Regio Utrecht

Zeist, 25 maart 2025

Betreft: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake 'Ontwerp-Regionale Energiestrategie Regio Utrecht Herijking', inclusief bijbehorende 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking'

Geachte lezer,

Via diverse media is bekend gemaakt dat de: 'Ontwerp-Regionale Energiestrategie Regio Utrecht Herijking' (hierna: 'RES Regio Utrecht Herijking'), inclusief de bijbehorende: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' voor de periode van 13 februari t/m 27 maart 2025 voor het indienen van zienswijzen ter inzage is gelegd, waarbij wel zij aangetekend dat er kennelijk door de diverse bij de Regio Utrecht betrokken overheden diverse perioden voor het indienen van zienswijzen worden gehanteerd. Hoe dat ook zij, gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik een zienswijze op het zowel de: 'RES Regio Utrecht Herijking' uit te brengen, als ook op de bijbehorende: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking'. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna in inhoudelijke zin een reactie zal worden gegeven. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

Zoals ook op zowel de website: 'www.energieregio utrecht.nl' als uit de: 'RES Regio Utrecht Herijking' kan worden afgeleid is al eerder in 2021 door de diverse overheden die bij de Regio Utrecht zijn betrokken de: 'RES Regio Utrecht 1.0' vastgesteld. Ook toen al was het duidelijk dat men met enige regelmaat tot een actualisatie wilde komen.

Inmiddels is dan de: 'RES Regio Utrecht Herijking en bijbehorende: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' voor de periode van 13 februari t/m 27 maart 2025 voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegd. Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist dat heeft begrepen is daarbij mede gebruik gemaakt van de gegevens/evaluatie zoals deze uit het: 'Voortgangsdocument RES Regio Utrecht (RES Regio Utrecht, 2023)' naar voren zijn/is gekomen.

Mede i.v.m. het opstellen van de: 'RES Regio Utrecht Herijking' is dus ook een: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' opgesteld. Voor de (diverse) zoekgebieden voor zonne-energie zou deze dan formeel niet noodzakelijk zijn, maar wel m.b.t. de zoekgebieden voor windenergie.

In ieder geval heeft eerder al m.b.t. de betreffende: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' de zogenaamde: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegen. Dat was ook het geval m.b.t. het in die zin door de Provincie Utrecht opgestelde: 'Participatieplan'. Op de betreffende 'NRD' is toen o.a. door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een zienswijze ingediend (zie in deze dus ook Bijlage 1: 'Zienswijze SMZ e.o. inzake NRD Plan-MER RES Regio Utrecht en Participatieplan'). In de nota: 'Zienswijzen op NRD planMER Herijking en beantwoording (RES Regio Utrecht, 2024)' is op de gegeven zienswijze dan een reactie gegeven.

Zoals zowel in de: 'RES Regio Utrecht Herijking' als de: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' aangegeven, heeft de Provincie Utrecht inmiddels besloten, dat ook gezien de zogenaamde 'Tussenbalans RES 1.0' en ook haar doelstelling om in 2050 - zij het tot voor kort nog in 2040 - klimaatneutraal te worden, tot een inpassingsplan/projectbesluit m.b.t. het opwekken van windenergie binnen de provincie te komen.

Ter nadere onderbouwing van een dergelijk inpassingsplan/projectbesluit is dan indertijd tevens het proces om tot een: 'Plan-MER Windenergie Provincie Utrecht' te komen opgestart. T.b.v. de betreffende Plan-MER is dan reeds begin 2023 een: 'NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' ter inzage gelegd, waarop toen eveneens door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een zienswijze is ingediend (zie in deze ook Bijlage 2: 'Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht').

Inmiddels zijn de uitkomsten van de: 'Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' bekend en zijn dan daaruit een aantal zogenaamde 'meest kansrijke gebieden' naar voren gekomen. De gemeenten, waaronder de gemeenten in de Regio Utrecht, hebben vervolgens een half jaar de tijd gekregen om op basis van de uitkomsten van de: 'Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' tot een bod aan de provincie Utrecht te komen. Mede op een basis van het aanbod van diverse gemeenten heeft de provincie, althans GS, besloten binnen de provincie Utrecht alsnog een tweetal locaties extra locaties aan te wijzen, alwaar zij dan kennelijk voornemens is daarvoor een inpassingsplan/projectbesluit op te stellen. Daarbij gaat het dan om een tweetal locaties, namelijk in de gemeente Stichtse Vecht ten noord-westen van Vreeland en ten zuiden van de fietsbrug Nigtevecht (onderzoeksgebied 43) én op de grens van de gemeenten Montfort en Oudewater (onderzoeksgebied 8), hetgeen al wel tot (heel) veel reacties heeft geleid.

Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft begrepen worden in de voorliggende: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' alle zoeklocaties zoals deze eerder door gemeenten zijn aangedragen meegenomen, zowel die wat betreft zon, als ook wind, waarbij voor wat betreft wind dan mede gebruik is gemaakt van de: 'Plan-MER' zoals deze voor de provincie Utrecht m.b.t. mogelijke zoeklocaties voor windenergie is opgesteld.

Wat een en ander overigens wel lastig maakt, is dat met name de: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' alleen digitaal te raadplegen is, dat kennelijk ook aangezien daarbij van veel kaartmateriaal gebruik is gemaakt, waarop je dan kunt inzoomen, maar anderzijds maakt dit er o.i. ook niet eenvoudiger toetsbaar op, dat ook aangezien lang niet alle kaarten eenvoudig leesbaar zijn.

Wel is dan een Excel bestand beschikbaar waarop dan per gegeven onderzoeklocatie/onderzoeksgebied de uitkomsten van de toetsing zijn aangegeven, zowel wat betreft 'zon', 'wind' als 'zon op schaalniveau landschap/landschapstype als geheel'. Gelukkig wordt daarbij wel ook voor elk van de daarbij onderscheiden milieuthema's de daarbij gehanteerde beoordelingscriteria en ook het in die zin toegepaste beoordelingskader, althans wat betreft 'zon', aangegeven, waarop dan de in die zin relevante hoofdstukken voor de Plan-MER een nadere toelichting wordt gegeven (zie wat betreft het totale overzicht van de voor zowel 'zon' als 'wind' toegepaste thema's en ook 'beoordelingscriteria' met name ook de: 'Plan-MER', 'Samenvatting' en dan onder het hoofdje: 'Effectbeoordeling'). Met name wat betreft 'zon' is ook naar mogelijke optimalisaties gekeken, evenals naar de cumulatieve effecten zon en win.

Bij het planproces om te de herijking te komen zijn dan kennelijk behalve die overheden die dan samen de Regio Utrecht vormen ook diverse 'stakeholders' betrokken, waaronder (bepaal)de provinciale natuur en milieuorganisaties.

Met name wat betreft burgers en ook lokale organisaties zouden deze dan door de afzonderlijke gemeenten bij het proces worden betrokken, maar eerlijk gezegd heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar tot op heden weinig van kunnen merken, zij het dat zij wel ook door de gemeente Zeist indertijd is betrokken bij het gebiedsproces zoals dat was opgestart naar de haalbaarheid voor het opwekken duurzame energie en dan met name ook windenergie ter hoogte van het zoekgebied nabij de A-12¹.

¹ Hierbij zij dan aangetekend dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet alleen binnen de gemeente Zeist actief is, maar in een groot gedeelte van de aan de gemeente Zeist grenzende gemeenten.

Weliswaar in dan in de nota: 'Zienswijzen op NRD planMER Herijking en beantwoording (RES Regio Utrecht, 2024)' aangegeven dat de diegenen/ de organisaties die een zienswijze hebben ingebracht zullen worden betrokken bij het detailleren van het beoordelingskader, maar eerlijk gezegd is een dergelijke uitnodiging aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. voorbij gegaan, maar het kan natuurlijk zijn dat zij deze heeft gemist.

In ieder geval is het dus goed te zien dat er binnen vele gemeenten vele activiteiten om aan de noodzakelijke energietransitie vorm te geven, dat dan vaak onder de bezielende leiding van de energievoerders zoals deze in vele gemeenten actief zijn.

2. Inhoudelijke aspecten

Eerst zal toch een meer algemene reactie worden gegeven, waarna nog meer specifiek op de Plan-MER en de uitkomsten daarvan m.b.t. diverse locaties zal worden ingegaan.

2.1 Algemeen

Als de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het allemaal goed begrijpt, maar zij kan dat toch verkeerd hebben, heeft men kennelijk dus niet besloten een geheel herziene RES op te stellen, dus een: 'RES 2.0', maar eerder een actualisatie te geven, dat mede gezien het eerder gestelde doel om binnen de Regio Utrecht het uit de 'RES 1.0' voortgekomen bod van 1.8 TWh gestand te kunnen doen.

In die zin wordt dus feitelijk de stand van zaken zoals deze thans m.b.t. de RES aan de orde zijnde thema's gegeven is.

Wat betreft 'zon' en 'wind' gaat het dan met name ook om de stand van zaken m.b.t. diverse door de gemeenten als zodanig aangewezen 'zoekgebieden/kansrijke gebieden', uiteraard voor zover aan de orde. Dat naast de kansen die er zijn voor 'grootschalig zon op dak'. Wat betreft warmte/de warmtetransitie zijn de doelen op rijksniveau dan weliswaar bekend, namelijk dat overeenkomstig het Klimaatakkoord in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het gas af zijn, maar wordt aangegeven dat er in die zin in de RES Regio Utrecht geen tussentijdse kwantitatieve doelen worden opgenomen. Dat neemt niet weg dat vele gemeenten plannen hebben ontwikkeld om met de warmtetransitie aan de slag te gaan, dat veelal d.m.v. een wijkgerichte aanpak.

Wat we allemaal weten is dat we m.b.t. het klimaat grote opgaven hebben, waarbij het dan tevens op basis beschikbare analyses de grote vraag of we met zijn allen die doelen zoals deze met het Klimaatakkoord van Parijs (in 2015) zijn vastgesteld en vervolgens in het Klimaatakkoord NL (in 2019) zijn doorvertaald wel gaan halen (zie in deze dus o.o. ook de publicatie: 'Klimaat en Energie Verkenning 2024 (PBL, 2024)').

In die zin in ieder geval goed dat voorliggende: 'RES Regio Utrecht Herijking' er nu ligt, zodat er ook een beeld is van de huidige stand van zaken m.b.t. met name de opwek van grootschalige duurzame energie (zie in deze dus met name ook de: 'RES Regio Utrecht Herijking', de betreffende tabel: 'Gemeentelijke bijdrage en status realisatie', pag. 18 (verkorte versie)).

Wel had het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. goed geleken, als we dan toch met een herijking bezig zijn, als toch ook alvast en dat dan op basis mogelijke 'scenario's' naar de verdere toekomst was gekeken, dat ook aangezien de opgave na 2030 natuurlijk niet ophoudt. Kennelijk heeft men daartoe thans niet besloten, maar ook gezien de grote opgaven die we met zijn allen hebben om klimaat (en tevens energie)neutraal te worden, dat overigens niet alleen m.b.t. het klimaat, maar ook m.b.t. de biodiversiteit, evenals bepaalde andere opgaven, zoals m.b.t. wonen, werken, de noodzakelijke transitie van de landbouw, kunnen juist scenario's helpen om tot meer integrale oplossingen te komen en dus ook meer integrale keuzen. Tevens kan daarbij dan rekening worden gehouden met diverse scenario's

m.b.t. introductie watergas, diverse scenario's m.b.t. het al dan niet kunnen uitrollen van warmtenetten/bronnetten, het toepassen van kleinschalige kerncentrales (Small Modular Reactors (SMR's), ook al de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarvan geen voorstander vanwege productie kernafval² én wat dat dan betekent voor elektrificatie, dat ook i.r.t. bijvoorbeeld netcongestie. In die zin ziet zij het toch als een gemiste kans dat in ieder geval mogelijke scenario's niet alvast in beeld zijn gebracht (zie in deze dus overigens ook de betreffende Bijlage 1: 'Zienswijze SMZ e.o. inzake NRD RES Regio Utrecht Herijking' en wat betreft waardevolle achtergrondinformatie ook het rapport: 'Energietransitie Regio Utrecht – Een verkenning van energieverbruik en potenties (Quintel, 2018)').

Meer in het bijzonder zou het dan goed zijn geweest als bij de gegeven scenario's dus ook rekening zou worden gehouden met de zogenaamde: 'Zonneladder/Constructieve zonneladder', dus (toch) eerst zon op dak³, etc., evenals diverse gedragscodes m.b.t. zowel zon (zie ook 'Gedragscode Zon op land (Holland Solar, 2024), als wind (zie ook; 'Gedragscode windenergie op land').

Dan gaat het in de RES kennelijk toch met name om de opwek van grootschalige duurzame energie en ook de warmtetransitie, maar zoals we allemaal weten behoeft dat wat wordt bespaard overeenkomstig de 'Trias energetica' niet te worden opgewekt.

Nu houdt men dan overeenkomstig de: 'RES Regio Utrecht Herijking' wel rekening met een bepaalde 'besparing van energie/besparingspotentieel' (zie in deze dus ook de: 'RES Regio Utrecht Herijking, Hoofdstuk 8: 'Energie besparen'), maar anderzijds zijn er in die zin kennelijk geen harde doelen t.a.v. diverse sectoren opgenomen die daarbij relevant moeten worden geacht, waaronder de gebouwde omgeving⁴, mobiliteit, industrie, de landbouw & landgebruik en elektriciteit (vergelijk dus ook diverse Klimaattafels uit het Klimaatakkoord NL). Juist hier is o.i. evenwel nog heel veel 'winst' te halen en met name ook door zowel het consuminderen/degrowth⁵, als uiteindelijk ook de overgang naar een circulaire economie, ook al is ook daarbij de bijzondere aandacht naar het extra gebruik van energie daarbij van groot belang. Juist als we ook echt m.b.t. energieverbruik (in brede zin) met zijn allen grote stappen willen zetten zal dus ook in die zin veel integraler moeten worden gekeken (vergelijk overigens wel ook: 'Energievisie provincie Utrecht 2024 – 2050 (provincie Utrecht, 2024)').

Dan hebben we dus tegelijkertijd ook nog eens grote opgaven m.b.t. 'netcongestie', waarbij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich dus wel (met velen) afvraagt hoe dit zover heeft kunnen komen. Dat ook aangezien we natuurlijk met zijn allen al heel lang hebben kunnen zien aankomen dat voor het bereiken van klimaatneutraliteit/energieneutraliteit een aanzienlijk uitbreiding van het elektriciteitsnet (t.b.v. (terug)leveren duurzame elektrische energie) noodzakelijk is, waarbij die uitbreiding dan uiteraard wel weer afhankelijk is van uitrollen van warmtenetten, watergas, etc. Maar goed wat is is en in die zin zal uiteraard

² In die zin goed te lezen dat i.t.t. bijvoorbeeld de provincie Gelderland in het kader van voorliggende RES Regio Utrecht nog geen rekening wordt gehouden met mogelijke locaties voor een SMR.

³ Zie overigens o.a. ook de publicatie: 'Analyse zonnepanelen RES Regio Utrecht (Regio Utrecht, 2025)' en waaruit dan naar voren, ook al tellen gewone daken dan kennelijk niet mee in het kader van de RES, dat er ook m.b.t. zogenaamde grootschalige PV-installaties (meer dan 15 kWp) er nog steeds een relatief grote potentie is.

⁴ Zie wat betreft kansen om in gebouwde omgeving (grote) stappen te kunnen nemen, overigens niet alleen m.b.t. het klimaat, maar bijvoorbeeld ook de biodiversiteit, o.a. het: 'Convenant duurzame woningbouw provincie Utrecht 2024', evenals het 'Handboek Bouwen voor de Toekomst 2.0 (Natuur- en Milieufederaties, 2024)'.
⁵ Zoals bekend uit diverse 'Living Planet Reports' gebruiken we in het westen momenteel 2.4 aarde's, dus zullen we als we de 'planetaire grenzen' in acht willen nemen sowieso sterk terug moeten in onze 'ecologische voetstap'. In die zin kan een aanpak op basis van de zogenaamde 'doughnut economics' als een belangrijke inspiratie worden gezien, waarbij het o.i. goed zou zijn als dat op schaal provincie door met name ook de provincie Utrecht zou worden opgepakt, zo mogelijk samen met aantal stakeholders, waaronder de EBU, NMU, etc..

waar mogelijk van 'slimme oplossingen', etc., gebruik moeten worden gemaakt, inclusief waar mogelijk ook van opslag van duurzaam opgewekte energie (vergelijk dus o.a. wereldprimeur LomboXnet).

Wat betreft de in het kader van voorliggende: 'RES' uitgevoerde Plan-MER zijn er dan kennelijk t.o.v. de NRD een aantal wijzigingen doorgevoerd, zodat niet langer naar 'alternatieven' wordt gekeken, evenals ook niet naar 'scenario's' (zie voor het overzicht dus ook de: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking', Hoofdstuk: 'Over dit Plan-MER' en vervolgens onder het hoofdje: 'Afwijkingen van de NRD'). Zoals ook hiervoor al in meer algemene zin aangegeven, wordt dat toch gezien alle ruimtelijke opgaven die we hebben als een gemiste kans/omissie gezien.

Verder is het eerlijk gezegd toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet geheel duidelijk welke conclusies nu op basis van de: 'Plan-MER' m.b.t. de per zoekgebied gegeven effectenscores kunnen worden getrokken, dus wanneer een locatie nu wel of niet geschikt/kansrijk worden geacht, want zover de Stichting dat uit de gegeven: 'Plan-MER' heeft begrepen worden daar feitelijk geen harde uitspraken over gedaan. Dat laat men dan kennelijk over aan afzonderlijke gemeenten, dat afhankelijk van de gewichten die zij aan een bepaald belang toekennen, maar daarmee is dus nog niet gezegd of een bepaald initiatief uiteindelijk al dan niet de wettelijke toets kan doorstaan.

Wel wordt aangegeven dat de schaal waarop de beoordeling plaatsvindt globaal is en dat in die zin dus feitelijk voor de daadwerkelijk effecten, zoals bijvoorbeeld m.b.t. de effecten op het NNN en ook beschermde soorten er nog wel nader onderzoek nodig is, hetgeen in ieder geval goed is om te weten.

In die zin is het dan wel voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag in welke mate er op basis voorliggend:e 'RES Regio Utrecht Herijking' en met name ook de daarbij behorende: 'Plan-MER' er nu ook echt zorgvuldige keuzen mogelijk zijn.

Zo wordt er bijvoorbeeld m.b.t. het NNN gezien met welk percentage een bepaald zoekgebied in het NNN is geprojecteerd, want natuurlijk een bepaald beeld kan geven van te verwachten negatieve effecten, maar waar het echt om zou moeten gaan of van een bepaald initiatief al dan niet significant negatieve effecten op de zogenaamde wezenlijke kenmerken en waarden zijn te verwachten, dat op basis van de criteria zoals deze daartoe door de Provincie Utrecht in haar Omgevingsverordening zijn vastgelegd. Daarbij gaat het dan in het bijzonder om de effecten op de:

- a. *Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem;*
- b. *De robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN;*
- c. *De aanwezigheid van bijzondere soorten;*
- d. *De verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen.*

Door de provincie Utrecht is ter toetsing ook een 'Handreiking Regels ter bescherming van het NNN (Provincie Utrecht, 2024)' uitgebracht, evenals ook een 'Uitwerking Wezenlijke Waarden en Kenmerken van het NNN provincie Utrecht (TAUW, 2024)', dus was het o.i. toch goed geweest als men in die zin tot een meer concretere toetsing was gekomen.

Feitelijk geldt dat ook m.b.t. toetsing op (beschermde) soorten, want effecten op ene soort van een bepaalde activiteit zijn gewoon anders dan voor een andere soort.

2.2 Plan-MER i.r.t. bepaalde onderzoeksgebieden

Hiervoor is dus al in algemene zin bij de: 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' stilgestaan en wat dat de uitkomsten m.b.t. de toetsing eventueel betekenen. Duidelijk zal zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening is toegedaan dat de toetsing, hetgeen overigens voor vrijwel alle beoordelingscriteria geldt, toch vrij globaal moet worden geacht, zodat o.i. bij de beoordeling of een onderzoekslocatie vanuit in die zin relevante wettelijke (beleids)kaders in aanmerking komt voor de ontwikkeling van duurzame energie, of dat nu zon of wind betreft, er toch nog een nader meer uitgebreid milieuonderzoek zal moeten plaatsvinden. Dat

dan bij voorkeur op basis van een meer uitgebreide en ook integrale gebiedsvisie, waarbij ook diverse scenario's en ook alternatieven worden meegenomen.

Hierna zal toch nog bij enkele locaties worden stilgestaan (zie in deze dus ook de in de Plan-MER per gemeente gegeven overzichten van locaties en beoordelingen).

Zoekgebied De Bilt voor zon en ook wind.

Hierbij is dan voor wind de locatie 67 aan de orde en voor zon de onderzoeksgebieden 5a, b en c en ook OER 3.

Bij de locatie 67 en ook 5c en feitelijk ook OER 3 gaat het dan om het gebied tussen de A28, de Universteitsweg, de Utrechtseweg/N237 en het landgoed Vollenhove.

Bezien we dan de eindscores m.b.t. zon, dus m.b.t. de locaties 5c en OER 3, dan komt daar dus uit dat weliswaar bepaalde effecten op het NNN en ook beschermde soorten zijn te verwachten, evenals met name ook op de cultuurhistorie, maar voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft het toch onduidelijk, net als overigens bij veel andere locaties, wat dit dan betekent.

Daarnaast is deze locatie onder nummer 67 dus ook uit de: 'Plan-MER windenergie provincie Utrecht' als 'meest kansrijke locatie' naar voren gekomen, waarna de gemeente De Bilt heeft besloten deze locatie zelf als locatie verder te ontwikkelen. In de Commissie waarbij het betreffende besluit aan de orde was is dan door een relatief groot aantal insprekers ingesproken, waaronder door het Utrechts Landschap, het IVN De Bilt e.o./de Stichting Milieuzorg Zeist e.o., maar bijvoorbeeld ook het UMC.

Waar gaat het hierbij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan om, zowel wat betreft de in het betreffende gebied aangegeven mogelijke locaties voor een zonneveld, als wat betreft wind.

Als je deze locaties dan nader bezielt dan ligt het gebied waarbinnen zij zijn geprojecteerd dan allereerst midden in de hier gelegen robuuste ecologische verbindingzone tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus ook Bijlage 3: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)').

In die zin kunnen bijvoorbeeld bepaalde effecten van zonnevelden, dat uiteraard afhankelijk van de ligging en schaalgrootte, op de betreffende robuuste ecologische verbinding dus niet geheel worden uitgesloten.

Meer in het bijzonder geldt dat dan voor de locatie die m.b.t. OER 3 is aangegeven, inclusief nota bene de toelopen naar het zogenaamde wildviaduct de 'Wildsche Hoek', dat nu juist van cruciale betekenis is in de robuuste ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied⁶. In die zin maakt het betreffende gebied van bijvoorbeeld OER 3 dan ook niet voor niets vrijwel geheel een integraal deel uit van het NNN, in ieder geval wat betreft de toelopen/zandlichamen zoals deze aan beide zijn van het wildviaduct de 'Wildsche Hoek' voorkomen. Ook komen er op diverse plaatsen ter plekke van de taluds ook burchten van de das voor, waaronder nabij het landgoed Oostbroek een van de grootste burchten van de regio (met een clan met 13 dassen).

Wat betreft de beide windmolens die in het gebied zijn geprojecteerd gaat daarvan naar verwachting eveneens op het functioneren van de hier gelegen robuuste ecologische verbindingzone een sterk negatief effect uit. Zo is het wat betreft windmolens bekend dat daarvan wel degelijk effecten op vleermuizen kunnen uitgaan. Nu komt er net ter hoogte waar de beide windmolens zijn geprojecteerd, dus terzijde van de Biltse Grift, tevens een

⁶ Overeenkomstig diverse evaluatierapporten is dit wat het hele scala aan soorten betreft een van de meest door diverse diersoorten gebruikte faunapassage van de hele regio.

belangrijke vlieg- en ook foerageerroute voor o.a. de watervleermuis voor, waarop dus significante effecten niet kunnen worden uitgesloten (zie in deze dus o.a. uitkomsten van de: 'PlanMER windenergie provincie Utrecht')⁷. Daarnaast kunnen ook op andere soorten, zoals roofvogels, niet bij voorbaat negatieve effecten worden uitgesloten, waarbij dan kan worden aangetekend dat het gebied van de Jacobsteeg vroeger een van de belangrijkste weidevogelgebieden van Midden-Nederland was, althans wat de dichtheid aan weidevogels betreft. Helaas worden deze nog zelden waargenomen.

Daarnaast ligt de geplande locatie van de windmolens nu net ook in de zichtassen van diverse landgoederen zoals deze hier voorkomen, niet alleen in de zichtas van de buitenplaatsen Oostbroek en Beerschoten, maar ook in de zichtas van landgoed Vollenhove op de dom (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Raamwerk van kwaliteiten De Bilt-Zuid' (uit: 'Gebiedsvisie De Bilt-Zuid Nieuwe Gracht et al, 2015)').

Fig.: Raamwerk van kwaliteiten De Bilt-Zuid' (uit: 'Gebiedsvisie De Bilt-Zuid Nieuwe Gracht et al, 2015)'

Tenslotte kan ook niet geheel worden uitgesloten dat t.g.v. de hier beoogde windmolens de huidige route die de helikopters voor het UMC volgen vanuit veiligheidsoverwegingen dient te worden verplaatst, met dus mogelijk ook weer diverse gevolgen.

Kortom, gezien de te verwachten negatieve effecten van zowel zon als wind op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, zij het wat betreft zon wel afhankelijk uiteindelijke locatie, zou het o.i. goed zijn als er in die zin alsnog voor dit gebied een heroverweging plaatsvindt en naar mogelijke andere mogelijke locaties wordt gekeken, dat dus met name ook als het om wind gaat en wat betreft zon in ieder geval nadrukkelijk met aanwezige ecologische waarden wordt rekening gehouden en in het bijzonder ook met de

⁷ Zie in deze overigens ook de publicatie: 'Windturbines en Natuur – De effecten van windturbines op natuur en de mitigatiemogelijkheden die hierop toegepast kunnen worden (Natuur en Milieu Zuid-Holland, 2020)').

hier gelegen robuuste ecologische verbindingzone tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied.

Zoekgebieden Zeist

Hierbij gaat het dan alleen om zon, waarbij dan de zogenaamde (onder)zoeksgebieden 70, 71 en Oer 2 (A28) aan de orde zijn.

Ook hierbij dient bij eventuele plaatsing van zonnenvelden, of het nu ter hoogte A12 of A28 is, nadrukkelijk met de ter plaatse gelegen robuuste ecologische verbindingen rekening te worden gehouden.

Wat betreft de A12 (onderzoeksgebied 70) gaat het dan om de betekenis van dit gebied binnen de robuuste ecologische verbindingzone tussen het Vechtplassengebied en ook het Kromme Rijngebied, inclusief de toelopen naar diverse faunapassages onder de A12 (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 3: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassage Zeist Zuid-West, 2020)').

Hierbij kan dan worden aangetekend dat er inmiddels door BHM Solar plannen zijn ontwikkeld voor de realisatie op een tweetal locaties binnen het betreffende onderzoeksgebied nabij de A12, dat beide op locaties die wel ook van betekenis zijn binnen de hier dus gesitueerde ecologische verbinding, hetgeen dan met name ook geldt voor de locatie ter hoogte van de Odijkerweg, hetgeen net in verlengde van de toelopen naar de grote faunapassage onder de A12 is gesitueerd. Daarbij komt dat deze laatste locatie tevens is begrensd als 'NNN'. In die zin hebben natuur- en milieuorganisaties in kader participatie aan BHM Solar aangegeven dat zij over beide locaties kritisch staan en in het bijzonder t.a.v. de locatie ter hoogte van de Odijkerweg.

Verder komen ter hoogte A28 (lees: zoekgebied Oer 2) eveneens belangrijke robuuste ecologische verbindingen voor, dat o.a. in het kader van het programma 'Hart van de Heuvelrug', inclusief ook een aantal grote faunapassages, evenals kunnen bijvoorbeeld ook aan bermen/taluds van de A28 belangrijke ecologische waarden worden toegekend, zoals als leefgebied van de zandhagedis en ook de hazelworm, waarbij juist als mitigerende maatregelen bij de verbreding van A-28 ter hoogte van deze bermen/taluds indertijd extra biotopen voor deze soorten en in het bijzonder de zandhagedis zijn gerealiseerd. In die zin heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er m.b.t. A28 al meerdere keren voor gepleit, dat ook gezien de lage ligging van het wegtracé, of het niet mogelijk zou zijn hier een algehele overkapping met zonnepanelen te realiseren, evenals aan de onderzijde met panelen die de luchtkwaliteit verbeteren, waarbij de in ecologisch opzicht waardevolle bermen/taluds dan kunnen worden gespaard.

Zoekgebieden Utrechtse Heuvelrug

Hierbij gaat het dan in het bijzonder om het zoekgebied 54e zoals deze ter hoogte van het Natura 2000 Kolland en Overlangbroek is geprojecteerd en waarbij uit de in die zin uitgevoerde: 'Natuurdoelanalyse Kolland en Overlangbroek (RoyalHaskoning, 2023)' naar voren is gekomen dat dat zoekgebied met name vanuit connectiviteit van groot belang moeten worden geacht (zie in deze ook onderstaande Fig: 'Overzichtskaart met indicatie maatregelenlocaties Natura 2000 Kolland en Overlangbroek (uit: NDA Kolland en Overlangbroek (RoyalHaskoning, 2023)'). In die zin, ook al is de betreffende vergunning dan inmiddels verleend, zou daar o.i. alsnog vanaf moeten worden afgezien.

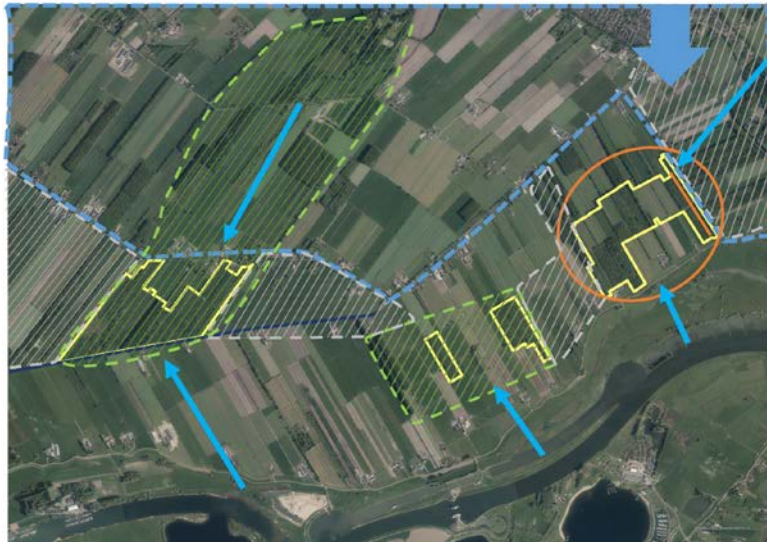

Fig.: Overzichtskaart met indicatie maatregelenlocaties Natura 2000 Kolland en Overlangbroek (uit: NDA Kolland en Overlangbroek (RoyalHaskoning, 2023))

Verder is, althans voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft begrepen ook het nadere onderzoek naar de mogelijke locatie van zonneveld op de Vuilstort Maarsbergen stopgezet, dat aangezien dat midden in het NNN is gelegen.

3. Conclusie

Goed dat er een: 'RES Regio Utrecht Herijking' ligt, inclusief bijbehorende 'Plan-MER RES Regio Utrecht Herijking' is opgesteld. Wel vraagt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich af, dat ook aangezien het voor haar toch niet geheel duidelijk is welke betekenis daaraan in het kader van de energietransitie van de Regio Utrecht/Provincie Utrecht moet worden toegekend, wat daarvan dan op dit moment de echt toegevoegde waarde is, behalve dat het een 'soort van stand van zaken' aangeeft.

Hoe dat ook zij, het leek de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch goed een zienswijze op zowel de : 'RES Regio utrecht Herijking' in te dienen, hetgeen mogelijk t.a.v. ingebrachte reacties nog tot een bepaalde heroverweging aanleiding kan geven.

Tenslotte uiteraard succes toegewenst bij het verder vormgeven, dat uieraard met diverse stakeholders, van de zo dringend noodzakelijke energietransitie van de Regio Utrecht toegewenst, dat ook gezien de urgentie van de aanpak van de klimaatverandering.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Bijlagen

Bijlage 1: Zienswijze SMZ e.o. inzake NRD Plan-MER RES Regio Utrecht en Participatieplan

Bijlage 2: Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht

Bijlage 3: Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilthoven

Bijlage 1: Zienswijze SMZ e.o. inzake NRD Plan-MER RES Regio Utrecht en Participatieplan (zonder bijlagen)

Aan de Provincie Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Zeist, 28 februari 2024

Betreft: Zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake de NRD Plan-MER RES Regio Utrecht, inclusief het bijbehorende Participatieplan

Geachte lezer,

Bij publicatie in de media is het: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht', inclusief het bijbehorende: 'Participatieplan', voor het indienen van zienswijzen voor de periode van 18 januari t/m 1 maart 2024 ter inzage gelegd. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik een korte reactie op de betreffende: 'NRD' en ook het bijbehorende: 'Participatieplan' in te dienen. Eerst zal nog kort bij het planproces worden stilgestaan, waarna een inhoudelijke reactie op zowel de NRD als het bijbehorende Participatieplan zal worden gegeven. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

Zoals ook in de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht' aangegeven is dan eerder al binnen de Regio Utrecht het proces doorlopen teneinde tot de: 'RES Regio Utrecht 1.0' te komen. Binnen dat kader is toen ook door allen binnen de Regio Utrecht gesitueerde gemeenten aan bod gedaan, hetgeen dan aan de: 'RES Regio Utrecht 1.0' ten grondslag is gelegd. Daarna is de betreffende: 'RES Regio Utrecht 1.0' door alle gemeenten vastgesteld, waarna de afzonderlijke gemeenten aan de slag zijn gegaan om op basis van het betreffende bod tot een bepaalde uitvoering te komen. De ene gemeente heeft in die zin reeds diverse zonnevelden en/of windmolenparken aangelegd, bij andere gemeenten verloopt het proces moeizamer.

Zoals eveneens aangegeven in de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht' heeft de Provincie Utrecht inmiddels besloten, dat ook gezien haar doelstelling om in 2040 klimaatneutraal te worden, zo nodig tot een inpassingsplan m.b.t. het opwekken van windenergie binnen de provincie te komen. Ter nadere onderbouwing van het (eventuele) inpassingsplan is dan het proces om tot een: 'Plan-MER Windenergie Provincie Utrecht' te komen opgestart. T.b.v. de betreffende Plan-MER is dan begin 2023 een: 'NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' ter inzage gelegd, waarop toen o.a. door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een zienswijze is ingediend (zie in deze ook Bijlage 1: 'Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht'). Inmiddels zijn de uitkomsten van de 'Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' bekend en waaruit dan een aantal zogenaamde 'meest kansrijke gebieden' naar voren zijn gekomen. De gemeente krijgen nu een half jaar de tijd om op basis van de uitkomsten van de: 'Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' tot een bod aan de provincie Utrecht te komen.

Dan is door het rijk, zoals eveneens in de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht' aangegeven, inmiddels een 'Ontwerp-besluit Turbinebepalingen' voor het indienen van zienswijzen ter inzage gelegd, evenals heeft er ook een 'aanscherping' van de zogenaamde zonneladder plaatsgevonden. In die zin dus goed daarmee bij het gehele proces (alvast) rekening te houden.

2. Inhoudelijke aspecten

Hierbij zal eerst op de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht' zelf worden ingegaan, waarna nog een reactie op het bijbehorende: 'Participatieplan' zal worden gegeven.

2.1 NRD Plan-MER RES Regio Utrecht

Hierbij wordt dan eerst na een algemene inleiding op de m.b.t. voorliggende voornemen relevante beleidskaders ingegaan, waarna aandacht wordt gegeven aan het voornemen zelf, de referentiesituatie en mogelijk alternatieven. Vervolgens wordt stilgestaan bij de reikwijdte en het detailniveau en de beoordelingsschaal, alvorens het proces en participatie aan de orde worden gesteld. Voor zover daar aanleiding toe is zal hierop in het onderstaande nog een reactie worden gegeven.

Beleidskaders

Het zou o.i. sowieso goed zijn nog even na te lopen welke van de aangegeven beleidskaders op dit moment nog actueel zijn, want zo is er o.a. door de Provincie Utrecht in haar vergadering 07 februari 2024 inmiddels de: '1^e wijziging Omgevingsverordening Provincie Utrecht 2022' vastgesteld met o.a. ook op basis van een daartoe aangenomen amendement een (verdere) aanscherping van het beleid m.b.t. het NNN.

Verder lopen er in Utrecht de gebiedsprocessen m.b.t. het: 'Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG)', hetgeen dan weer als een nadere uitwerking kan worden gezien van het: 'Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)'. Ook gezien de diverse opgaven waar we met zijn allen in het landelijk gebied voor staan, dus niet alleen m.b.t. de energieopgave, maar ook die m.b.t. het klimaat (in het algemeen), de natuur en ook het water, zou het dus goed zijn onderling tot een goede afstemming te komen.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

Voornemen

Wat betreft de: 'RES Regio Utrecht 2.0' gaat het dan met name om de opgaven m.b.t. het opwekken van zon en wind, evenals (uiteindelijk) ook om de juiste mix. Wat betreft de milieu-effecten van het opwekken van wind wordt dan aangegeven dat er in de: 'Plan-MER Res Regio Utrecht' zal worden aangesloten bij de uitkomsten van de: 'Plan-MER windenergie Provincie Utrecht'. Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft het dan wel de vraag of uiteindelijk bepaalde opties/varianten niet worden gemist, met name ook als het om een combinatie van wind en zon gaat, evenals de uiteindelijke mix van zon en wind én ook de mogelijke opties van een of twee windmolens. Mogelijk komen zo dus ook de zogenaamde cumulatieve effecten onvoldoende in beeld.

Wel is het goed dat men m.b.t. (milieu)effecten meteen ook kijkt naar de aanvullende opgaven na 2030 en dat dan op basis van een drietal 'scenario's'. Aangegeven wordt dat de exacte omvang en inhoud van de scenario's wordt bepaald in de Plan-MER aan de hand van zogenaamde scenario-studies, maar de vraag is dan of hieraan in de voorliggende Plan-MER niet ook al een aantal randvoorwaarden/kaders, zoals m.b.t. de energiemix, zouden moeten worden meegegeven. Evenals dan meteen ook de effecten van diverse thematische alternatieven in beeld worden gebracht (zie ook hieronder onder het hoofdje: 'Alternatieven'), dat ook i.r.t. tot de diverse puzzels zoals deze in ruimtelijke zin dienen te worden gelegd, zoals dus o.a. die in het kader van het 'UPLG'.

Verder dus wel ook goed dat meteen ook bij de diverse opties/varianten/alternatieven de 'netcongestie' wordt meegenomen.

Alternatieven

Aangegeven wordt dat naar diverse thematische alternatieven wordt gekeken. In ieder geval zou het goed zijn als er daarbij behalve een 'meest milieuvriendelijk alternatief (mma)', dat

dus inclusief milieueffecten leefomgeving/gezondheid mens, ook een 'meest natuurvriendelijk alternatief (mna)' wordt meegenomen.

Zoals bekend staat de natuur/biodiversiteit onder een grote druk, dus is het o.i. van belang dat bij alle activiteiten de gevolgen (en ook kansen) voor de natuur en ook de biodiversiteit vanaf het begin meteen worden meegenomen. Met name bij de provincie Utrecht, maar ook bij diverse maatschappelijke organisaties is hierover een schat aan informatie beschikbaar dus is het goed hiervan vanaf het begin gebruik te maken.

Reikwijdte en detailniveau milieu-effecten en beoordelingsschaal

In de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht', Tabel 4.1: 'Beoordelingscriteria Zonne-energievelden', pag. 16-17, wordt dan per relevant milieuthema een overzicht gegeven van de 'beoordelingscriteria' en de wijze waarop de 'effectbeoordeling' zal plaatsvinden. Bij de 'effectenbeoordeling' is deze dan slechts zeer globaal aangegeven, namelijk afhankelijk van het thema; 'Kwantitatief', 'Kwalitatief' of 'Kwalitatief/kwantitatief'. Met name wat betreft de milieuthema's: 'Ecologie' en ook 'Water' wordt dan t.a.v. bepaalde van de gegeven 'beoordelingscriteria' aangegeven, dat het daarbij om een 'risicobeoordeling' gaat die dan kwalitatief van aard zal zijn. Aangezien daarbij geen nadere duiding wordt gegeven is het dan de vraag hoe men tot een dergelijke 'risicobeoordeling' wil komen, waarbij het toch per gegeven 'beoordelingscriterium' mogelijk moeten zijn daarvan dan de in die zin relevante 'toetsingscriteria/indicatoren' aan te geven, evenals bijvoorbeeld wanneer al dan niet van significante aantasting sprake zal zijn. Zo kan daar wat betreft het NNN naar de aanscherping zoals deze recent m.b.t. de: 'Omgevingsverordening' provincie Utrecht heeft plaatsgevonden worden verwezen en de in die zin relevante toetsingscriteria.

Natuur

In ieder geval acht de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het van belang dat nadrukkelijk ook naar mogelijk effecten op de 'connectiviteit' van natuurgebieden wordt gekeken, zoals bestaande en nog te ontwikkelen ecologische verbindingzones. Daaraan wordt in de gegeven beschrijving wel aandacht gegeven, maar als deze niet (langer) op kaarten van het NNN van de provincie Utrecht zijn aangegeven, hetgeen het geval is, kunnen deze eenvoudig worden gemist. In die zin wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. u alvast wijzen op de ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied en waarvan dan in Bijlage 2: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)' een beeld wordt gegeven.

Verder zou bijvoorbeeld m.b.t. toetsing van de milieueffecten op Natura 2000-gebieden ook alvast rekening moeten worden gehouden met de verplichting de betreffende gebieden en bijbehorende soorten in een gunstige 'Staat van Instandhouding' (gSvl) te houden. Zoals ongetwijfeld bij bekend worden of zijn daartoe in het kader van het: 'NPLG' voor elk Natura 2000-gebied zogenaamde: 'Natuur Doel Analyses (NDA's)' uitgevoerd, dat op basis van zogenaamde 'Landschapecologische Systeemanalyses (LESA's)'. Die 'NDA's' zijn dan tevens aan de Ecologische Autoriteit ter beoordeling voorgelegd leidend tot (bindende) adviezen. In die zin zou het dus goed zijn bij de het bepalen van de milieu-effecten meteen ook met die: 'NDA's' en (aanvullende) adviezen van de Ecologisch Autoriteit vanaf het begin rekening te houden.

Zo is er recent door de gemeente Utrechtse Heuvelrug een omgevingsvergunning verleend voor het: 'Zonnepark' Amerongen, waarbij door verschillende omwonenden en ook organisaties is gewezen op de mogelijke effecten op het: 'Natura 2000-gebied Overlangbroek en Kolland'. Desondanks is die vergunning verleend. Nu blijkt dat uit de in die zin uitgevoerde: 'NDA' dat het betreffende gebied vanuit het beginsel van 'connectiviteit' wel degelijk van wezenlijk belang wordt geacht om het betreffende Natura 2000-gebied in een gunstige 'Staat van Instandhouding' te kunnen brengen.

Ook zou het dus goed zijn als niet alleen naar de effecten op beschermde soorten wordt gekeken, maar juist ook naar de biodiversiteit in het algemeen. Zoals ook hiervoor al aangegeven hebben we mede ook voor de natuur/biodiversiteit met zijn allen een grote opgave, dus goed daarmee vanaf het begin van de beoordeling nadrukkelijk rekening te houden. Dat dan overigens niet alleen wat betreffende mogelijk negatieve effecten, maar ook eventuele kansen (zie in deze dus o.a. de diverse onderzoeken in den lande, waaronder die van de WUR en ook Universiteit Groningen).

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Wat betreft het bepalen van de milieu-effecten op landschap en ook cultuurhistorie zou het goed zijn daarbij dan tevens rekening te houden met de beschrijving van de kwaliteiten van de diverse landschappen zoals deze uit de (actualisatie van de): Kwaliteitsgidsen Landschappen (Provincie Utrecht, 2023)' naar voren komt, dat uiteraard voor zover van toepassing voor de binnen de Regio Utrecht gelegen landschappen. Dat geldt ook voor de beschrijvingen van de betreffende landschappen in de door de diverse binnen de gemeenten van de Regio Utrecht opgesteld 'Landschapontwikkelingsplannen (LOP's).

Wat betreft de milieueffecten op landschap en ook cultuurhistorie is het goed daarbij dan tevens te kijken naar de grootte van zonnenvelden i.r.t. schaal van het landschap, dus i.p.v. bijvoorbeeld een zonnenveld met een maximale oppervlakte van 25/40 ha naar opties met meerdere zonnenvelden van 3/5 ha.

Behalve met waarden van landschap en cultuurhistorie zou in ieder geval ook nadrukkelijk met aardkundige waarden rekening moeten worden gehouden. Met name ook in het kader van burgerinitiatief: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht' is hiertoe t.a.v. de gebieden die daar deel vanuit maken al heel veel informatie beschikbaar (zie in deze ook de website: 'www.geopark-heuvelrug.nl'), zij het dat dit natuurlijk niet de enige gebieden zijn met bijzondere aardkundige waarden.

M.b.t. diverse aspecten die verder bij de toetsing van de milieueffecten mogelijke relevant moeten worden geacht, zoals de milieueffecten op Natura 2000-gebieden, het NNN, maar ook bijvoorbeeld op het landschap en in het bijzonder ook de daarbij mogelijk van toepassing zijnde beoordelingscriteria, ook al hebben de effecten van windmolens een andere 'scope' dan die van zonnenvelden, kan dan tevens worden verwezen naar de als zodanig bijgevoegde Bijlage 1: 'Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' en dan onder het Hoofdstuk 2.4: 'Effectbeoordeling'.

Cumulatieve effecten

Weliswaar wordt hieraan m.b.t. de milieu-effecten op de Natura 2000-gebieden, evenals onder het hoofdje 'Tijdelijke effecten' aandacht gegeven, dat ook i.r.t. met andere projecten, maar zeker als het om combinaties van zonnenvelden en wind gaat, evenals als het in een bepaald gebied om meerdere plannen gaat, moet het wel degelijk ook van belang worden geacht daarvan de cumulatieve effecten in beeld te brengen.

Ook zou het dus goed zijn te kijken naar de milieueffecten van de verschillende combinaties van zonnenvelden, bijvoorbeeld die met een grote van 25/40 ha i.r.t. verspreid meerdere velden met een maximale oppervlakte van 3/5 ha. Een en ander ook i.r.t. de schaal van het landschap.

2.2 Participatieplan

Dan wordt er kennelijk met betrekking tot de participatie een onderscheid gemaakt tussen diverse doelen, namelijk:

Doel 1: 'Belangenorganisaties informeren en raadplegen over het m.er.-proces;

Doel 2: 'Het ophalen van informatie voor de m.e.r.-onderzoeken

Bij beide valt het dan op als je de lijst van 'stake-holders' bezieet dat dan, tenminste als je lokale 'stake-holders' bezieet, dat dan vooral naar lokale energiecoöperaties worden gekeken, maar wellicht tot ook goed de lokale natuurorganisaties daarbij vanaf het begin te betrekken.

3. Conclusie

Goed dat een m.b.t. de energieopgave voor de Regio Utrecht (nu) een 'Plan-MER' wordt opgesteld. Wel zou de: 'NRD Plan-MER Res Regio Utrecht' die daarvoor het kader biedt op basis van het bovenstaande nog wel op punten kunnen worden bijgesteld.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Bijlagen

Bijlage 1: Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht

Bijlage 2: Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilhoven

Bijlage 2: Zienswijze SMZ e.o. NRD Plan-MER windenergie Provincie Utrecht

Aan het College van Gedeputeerde Staten
Van de provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Zeist, 04 april 2023

Betreft: Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht

Geachte College van GS,

In de media heeft u bekend gemaakt dat de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' voor de periode van 23 februari t/m 05 april 2023 voor het indienen van zienswijzen ter inzage is gelegd. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik een reactie op de betreffende notitie te geven. Eerst zal nog kort worden ingegaan op het planproces, waarna een inhoudelijke reactie zal worden gegeven. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

In 2019 is op landelijk niveau tussen diverse partijen een: 'Nationaal Klimaatakkoord' overeengekomen, dat mede n.a.v. het internationale: 'Klimaatakkoord Parijs' uit 2015. Bij die aanpak stond dan mede die via de zogenaamde Regionale Energiestrategieën (RESSen) centraal. Binnen de provincie Utrecht verloopt die aanpak dan via een drietal RESSen, namelijk die van de Regio Utrecht, de Regio Amersfoort en ook de Regio Food Valley.

Daarnaast staat ook de provincie Utrecht zelf niet stil. Zo neemt zij niet alleen deel aan de RES-sen, maar heeft zij o.a. ook een: 'Programmaplan Energietransitie 2020 - 2025' opgesteld. In dat programmaplan wordt dan behalve op de doelen en de rollen met name ook ingegaan op de samenwerking met de diverse partners. Doel is dan een energieneutrale provincie in 2040.

Teneinde dat doel te kunnen halen vindt dan tevens monitoring plaats. Op basis van een zogenaamde: 'Tussenbalans RES-sen (Provincie Utrecht, 2022)' is dan duidelijk geworden dat de huidige (aan)boden onvoldoende zijn om de doelen voor 2030 t.a.v. de opwek van duurzame van energie te halen, evenals dat er sprake is van een disbalans tussen zon en wind. Wat betreft dat laatste heeft de provincie Utrecht dan aan de gemeenten verzocht tot eind december 2022 nog met aanvullende zoeklocaties voor wind te komen. Het doel is dan om van de 2.4 TWh die in 2030 duurzaam dient te worden opgewekt minimaal 1 TWh uit wind afkomstig te laten zijn.

Teneinde het gegeven doel m.b.t. het opwekken van windenergie te kunnen halen is de provincie dan voornemens, dat zo mogelijk op basis van de mogelijkheid die de: 'Omgevingswet' daartoe biedt, hetzij op basis de thans nog vigerende wetgeving, een aantal locaties zo nodig aan te wijzen, tenzij de lagere overheden, dus de gemeenten en de waterschappen, daartoe zelf het initiatief nemen. Althans zo heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat uit de diverse stukken begrepen.

Teneinde tot een zorgvuldige keuze van in potentie geschikte locaties te kunnen komen is dan eerst gekeken welke zoeklocaties daarvoor gezien de aanwezige harde en ook wat men dan noemt complexe 'belemmeringen' in aanmerking komen, dat dan uitgaande van zowel de landelijke en provinciale regelgeving, zoals dus wat betreft de provinciale regelgeving die

vanuit de: 'Interim-Omgevingsverordening Provincie Utrecht'. Mede op basis aanvullingen vanuit de gemeenten is zo een lijst met in potentie geschikte locaties gevormd (zie ook de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht', Bijlage C: 'Onderzoeksgebieden windenergie' en ook de: 'digitale kaart').

Thans wordt t.a.v. de potentiële zoeklocaties dus een nader onderzoek naar de milieu-effecten uitgevoerd, dat op basis van een Plan-MER. T.b.v. die Plan-MER is dan een: 'Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' ter inzage gelegd. Mede op basis van de uitkomsten kan zo worden gekomen tot een Voorkeursalternatief (VKA). Uiteindelijk zal deze procedure dan leiden tot een zogenaamde Voorkeursbeslissing windenergie. Wel is aangegeven dat daarbij, dus bij de afweging, wel nog rekening zal worden gehouden met andere beleidsmatige aspecten, zoals lokale beleidskaders, bestuurlijke afspraken en andere overwegingen, evenals met hetgeen uit de participatie naar voren is gekomen.

Naast het volgen van een Plan-MER is ook een 'Participatieplan Verkenning en Voorkeursbeslissing windenergie provincie Utrecht' opgesteld, waarin per fase is aangegeven hoe de participatie zal verlopen.

2. Inhoudelijke aspecten

Hiervoor is in hoofdstuk 1: 'Planproces' al stilgestaan wat met de 'Plan-MER windenergie provincie Utrecht' wordt beoogd. In dit hoofdstuk zal worden stilgestaan bij de: 'Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' zelf.

In de: 'Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' wordt dan eerst in Hoofdstuk 1: 'Inleiding' een algemene toelichting op het proces gegeven, dat ook in juridische zin.

Daarna wordt in Hoofdstuk 2: 'Activiteit en alternatieven' bij de voorgenomen activiteit zelf stilgestaan, dus hoe men tot keuzen van de onderzoeksgebieden is gekomen. Daarbij is dus allereerst rekening gehouden met zowel wat men dan noemt 'harde –', zoals een bepaalde afstand tot geluidsgevoelige objecten, waarbij dan een onderscheid is gemaakt tussen gebieden gelegen buiten en binnen de bebouwde kom, de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en ook van Ganzenrustgebieden, alwaar dan overeenkomstig de: Interim-Omgevingsverordening het plaatsen van windmolens is uitgesloten, etc., én ook 'complexe belemmeringen', zoals m.b.t. het NNN, Stiltegebieden, Weidevogelkerngebieden, etc.. Daar zijn dan de gebieden die door de gemeenten en waterschappen zijn aangedragen alsnog aan toegevoegd. Vervolgens zijn de betreffende gebieden dan t.b.v. van de Plan-MER nader begrensd (zie in deze dus ook de: 'Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht', Fig. 3: 'Begrenzing Plan-MER gebied - Onderzoeksgebieden Plan-MER', pag. 15). In een volgend stap wordt dan uiteengezet wat de uitgangspunten zijn bij het onderzoek, zoals een referentiemolen met een masthoogte van 160 m en een tiphoogte van 241 m, evenals een daarbij gebruikte indicatieve lijn- of clusteropstelling. Dan wordt stilgestaan bij de wijze waarop de milieueffectbeoordeling zal plaatsvinden waarbij men dus eerst de effecten van de onderzoeksgebieden (sec) in kaart wil brengen (stap 1) en daarna ook nog van die wat dan als de 'thematische alternatieven' wordt aangeduid. Die beoordelingen vinden dan plaats t.o.v. van de zogenaamde 'referentiesituatie', dus de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkelingen.

In Hoofdstuk 3: 'Effectbeoordeling' wordt dan bij de effectenbeoordeling zelf stilgestaan en dan met name met welke milieuthema's daarmede rekening worden gehouden, inclusief bijbehorende beoordelingscriteria. Daarnaast wil men meteen ook inzicht geven in de energieproductie, dus de emissies aan broeikasgassen die uiteindelijk met een bepaald initiatief wordt vermeden, evenals ook in de netinpassing, de mogelijke mitigerende maatregelen en ook hoe een en ander te monitoren.

Tenslotte wordt dan in Hoofdstuk 4: 'Participatie' stilgestaan bij het (doel van het) participatieproces en ook de samenwerking in het verdere proces.

Hierbij na zal eerst een algemene reactie worden gegeven op het proces en de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht', waarna voor zover daar aanleiding toe is nog een reactie zal worden gegeven op hetgeen dienaangaande in diverse hoofdstukken aan de orde is gesteld.

2.1 Algemeen

Zoals ook uit het: 'Programmaplan Energietransitie 2020 - 2025' naar voren komt heeft de Provincie Utrecht als doel om in 2040 energieneutraal te zijn. Het: 'Programmaplan Energietransitie 2020-2025' richt zich hierbij dan met name op energiebesparing en de duurzame opwek van energie.

Door middel van de RES-sen wordt hier dan met name wat betreft de duurzame opwek van energie op basis van de daarbij onderscheiden Regio's vorm aan gegeven⁸. Het doel is daarbij dan van de totale opgave 1/3 duurzaam op te wekken in 2030, 2/3 in 2040 en in 2050 dus alle dan benodigde energie duurzaam op te wekken.

Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is het dan wel altijd de vraag geweest hoe dit zich dan verhoudt met de doelstelling uit het: 'Klimaatakkoord' en waarbij dan voor 2030 wordt uitgegaan van 49 % CO2 reductie, evenals (in een bepaalde zin) ook al rekening is gehouden met een reductie van 55 %, waar dan (inmiddels) Europa op inzet, maar mogelijk ligt dat aan haar. Waarbij dan zij aangetekend dat de provincie Utrecht dus inmiddels overeenkomstig haar 'Omgevingsvisie' dus ook al van een reductie tot 2030 van 55% uitgaat.

Dat de opgave dan groot is maakt o.a. het meeste recente rapport van het IPPC nogmaals duidelijk (zie ook IPPC-assessment report 6). Ook gezien d(i)e urgentie is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er een voorstander van dat de klimaatproblematiek nu ook echt hoog op de agenda wordt gezet en zo daadwerkelijk een belangrijke stap naar een duurzame samenleving wordt gezet, een samenleving die dan overigens o.i. niet alleen klimaatneutraal is, maar ook nadrukkelijk in harmonie met de natuur gaat leven (zie dus ook het: 'Verdrag van Montreal')⁹.

Bezien we dan de opgave om echt klimaatneutraal te worden dan betreft dat dan niet de energieopgave (sec), maar zullen we echt ook met zijn allen ons gehele gedrag aan moeten passen. Zoals de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat ziet zal daarbij (uiteindelijk) een transitie moeten plaats vinden naar een economie die enerzijds de grenzen van de aarde/natuur respecteert, anderzijds ook van bepaalde basisbehoeften van de mens uitgaat (vergelijk in deze ook de aanpak overeenkomstig de zogenaamde: 'Doughnut-economics' (naar K. Raworth, 2017)).

Wat betreft de energieopgave (sec) is het dan natuurlijk allereerst van belang dat we maximaal gaan besparen, want dat wat wordt bespaard hoeft niet duurzaam te worden opgewekt (vergelijk ook het principe van de: 'Trias Energetica'). T.a.v. van de diverse mogelijkheden kan dan o.a. worden verwezen naar het rapport: 'Drawdown bij de provincie Utrecht - Preliminary Climate Solutions Assessment (Drawdown Europe, 2021)'. Wat betreft de noodzakelijke transitie naar meer duurzame vormen van mobiliteit kan dan mede worden verwezen naar het: 'Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) (Provincie Utrecht, 2021)'.

T.a.v. die duurzame opwekking zouden daarbij o.i. dan allereerst de mogelijkheden in de stedelijke omgeving moeten worden gezien (vergelijk in deze dus ook de zogenaamde:

⁸ In de RES-sen wordt daarnaast dus ook gelukkig ook aan warmtetransitie aandacht gegeven, waarbij dan wel zij aangetekend dat ook deze tot een extra vraag aan elektrische energie kan leiden, zoals bijvoorbeeld door de keuze daarbij voor het gebruik van warmtepompen, etc..

⁹ Zie in deze behalve het Verdrag van Montreal zelf, dus ook als achtergrondinformatie diverse rapporten IPBES, evenals diverse 'Living Planet Report(s)', etc..

‘Zonneladder’). Daarnaast zou het goed zijn daarbij ook naar meerdere mogelijke bronnen te kijken, daarbij ook uiteraard ook rekening houdend met de effecten die ook daarmee gepaard kunnen gaan.

Zoals ook in de: ‘Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht’ wordt aangegeven zou er dan in de provincie Utrecht op basis van de door de Regio’s en de daarbij behorende gemeenten gedane (aan)boden sprake zijn van een disbalans in de opwekking van duurzame energie tussen zon en wind. Teneinde in die zin tot een bepaalde balans te kunnen komen, wil de provincie dan van de beoogde opwek van 2.4 TWh tot 2030 1 TWh op basis van wind realiseren.

Dat men dan tot een bepaalde balans tussen de door zon en wind opgewekte duurzame energie wil komen kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich op zich voorstellen, maar wel zou het o.i. goed zijn in het kader van de voorliggende Plan-MER dan wel ook uiteen te zetten hoe men daarbij dan tot die 1 TWh is gekomen.

Hoe dat ook zij, bij de uiteindelijk te maken keuzen dient o.i. in ieder geval een zorgvuldige ‘integrale afweging’ centraal te staan, waarbij dan de voorliggende Plan-MER een belangrijk instrument kan zijn. Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt daarbij dan wel een belangrijk gewicht toegekend aan de grenzen die de aanwezige (en nog te ontwikkelen¹⁰) waarden daaraan stellen, zoals die vanuit natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals ook die t.a.v. de (minimaal) na te streven leefomgevingskwaliteiten.

Meer in het bijzonder zou het o.i. dan goed zijn als daarbij dan niet alleen de zogenaamde ‘harde -‘ en complexe belemmeringen’ centraal staan, maar dat daarbij juist ook veel meer integraal zou worden gekeken, dus niet alleen of windmolens ergens in ruimtelijke zin wettelijk en dat dus mede ook gezien hun milieueffecten zouden kunnen passen, maar juist ook vanuit het perspectief van ‘integrale aanpak’, niet alleen op niveau van de Regio’s zelf, maar ook op een hoger schaalniveau (zie in deze dus o.a. ook het advies: ‘Via Parijs - Advies van het College van Rijksadviseurs (CRA, 2019)’). In ieder geval is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin sowieso voorstander van een meer gebiedsgerichte aanpak, dat ook gezien de meervoudige opgaven waar we met zijn allen voor staan. Daartoe zijn dan overigens in de loop van tijd ook door de diverse PARK’s al een aantal aan- en voorzetten gegeven. Vanuit een dergelijk meer integraal perspectief zou dan ook kunnen worden gekeken of een spreiding over de gehele provincie wel zo wenselijk is, of dat juist, ook daarbij uiteraard uitgaande van daarbij in het geding zijn waarden, een bepaalde clustering toch meer gewenst is. Wellicht dat hiermee bij de zogenaamde ‘thematische alternatieven’ dan nadrukkelijk rekening zou kunnen worden gehouden.

Voor zover die windmolens dan na een zorgvuldige afweging op een bepaalde locatie aanvaardbaar moeten worden geacht, zouden deze o.i. in ieder geval natuur- en landschapsinclusief moeten worden gebouwd, dat mede op basis te nemen mitigerende maatregelen¹¹.

Meer in het bijzonder is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan dat aangezien het hier om een opgave gaat die samenhangt met het duurzaam maken van energievoorziening van een stedelijke omgeving, althans van de activiteiten van de mens, (beschermde) natuurgebieden voor het opwekken van energie hiervoor sowieso niet in aanmerking zouden moeten komen, ook al gaat het dan om duurzame vormen van energie. Dus dat in het voorkomende geval niet alleen de Natura 2000-gebieden en de Ganzenrustgebieden voor het opwekken van duurzame energie met windturbines worden uitgesloten, hetgeen dan al is geregeld via de: ‘Interim-Omgevingsverordening Provincie Utrecht’, maar dat dit in ieder geval ook zou moeten gelden voor de gebieden die deel

¹⁰ Zie dus ook diverse opgaven zoals deze er m.b.t. de natuur, zoals m.b.t. stikstof, de KRW, etc..

¹¹ Zie in deze dus o.a. de: ‘Toolbox Natuurinclusieve energietransitie (Natuur en Milieufederaties, 2021)’

uitmaken van het NNN, inclusief de gebieden die daar voorheen deel vanuit maakten, zoals o.a. de militaire oefenterreinen (denk met name ook aan de Leusderheide en de Vlasakkers). Daarbij zou dan tevens wel degelijk ook rekening moeten worden gehouden met 'externe effecten' op het NNN¹². Verder zou dit dus ook moeten gelden voor de NNN-gebieden die alsnog door de gemeenten zijn aangedragen, zoals bijvoorbeeld met het in die zin door de gemeente Zeist naar voren gebrachte Kamp van Zeist het geval is.

2.2 Doel van NRD/Plan-MER en Reikwijdte (vergelijk ook hoofdstuk 1)

Hierbij wordt dan aangegeven dat met de Plan-MER de milieugevolgen voor de oprichting, wijziging of uitbreiding van een windpark worden onderzocht, dat t.b.v. een inpassingsplan of projectbesluit. Doel van de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' is dan de betrokkenen te informeren over de afbakening en diepgang (dus de reikwijdte en het detailniveau) van de Plan-MER. Het Plan-MER beperkt zich dan tot de gebruiksfase, zodat de 'bouwphase' niet wordt meegenomen.

Daarnaast wordt wel ook gekeken naar de effecten op het bereik van overige beleidsdoelen, zoals de mogelijkheden tot het combineren van netaansluitingsmogelijkheden met grondgeboden zonnevelden. Dat geldt ook voor de mogelijk impact van een aansluiting op het elektriciteitsnet.

Wat betreft de Reikwijdte is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch de vraag of niet van een bredere scope zou moeten worden uitgegaan. Dat het in die zin dus mooi zou zijn als door de Provincie Utrecht alvorens zij tot een keuze komt, dus tot de Voorkeursbeslissing, eerst op basis van de beschikbare informatie, waarbij de Plan-MER dan een belangrijke rol kan spelen, een 'integrale visie' op de energietransitie en dan in het bijzonder ook wind wordt ontwikkelt. Uiteraard voor zover deze er nog niet is. Bij de toetsing zou daarbij dan ook kunnen worden gekeken naar de bijdrage daarvan voor de 'Brede Welvaart' (vergelijk in deze bijvoorbeeld ook het: 'Rad van Leefomgeving'), dus niet alleen t.a.v. de energietransitie (sec). Voor zover windmolens bijvoorbeeld mede kunnen worden ingezet voor een 'integrale gebiedsontwikkeling', zou in dat geval, uiteraard voor zover deze op een bepaalde plek aanvaardbaar moeten worden geacht, ook een bijdrage kunnen leveren aan meerdere maatschappelijke doelen, hetgeen overigens in die zin ook voor zonnevelden van toepassing zou kunnen zijn.

Verder wordt dan aangegeven dat de effecten van de 'bouwphase' niet worden meegenomen. Mogelijk zijn die effecten beperkt, maar toch zou het o.i. goed zijn als ook daarvan de effecten toch worden meegenomen, zoals van de aanleg toegangswegen, evenals andere faciliteiten. Ook in verband van het niet langer van kracht zijn van de zogenaamde 'bouwvrijstelling' (m.b.t. de stikstofeffecten van de realisatie) zou het goed zijn dat ook daarvan toch ook beeld of inschatting worden gegeven.

2.3 Activiteit en alternatieven (vergelijk ook hoofdstuk 2)

2.3.1 Voorgenomen activiteit

Bij het in beeld brengen van de effecten van de potentiële onderzoekslocaties en ook 'thematische alternatieven' wordt dan van een 'referentiemolen' met een masthoogte van 160 m en een tiphoogte van 241 m uitgegaan. De vraag voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is hierbij toch of het niet goed zou zijn - net als dat met afstand tot geluidsgeloeve

¹² Overigens wordt overeenkomstig de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' kennelijk wel uitgegaan van een bepaalde bufferafstand van windmolens tot het NNN, namelijk '1/2 x rotorafstand' (zie dus ook de betreffende Tabel 3: 'Complexe belemmeringen', pag. 12-13), dat teneinde te voorkomen dat de rotorbladen boven het NNN-gebied draaien. Maar die effecten kunnen zich natuurlijk veel verder uitstrekken, dat ook aangezien soorten zich natuurlijk niet aan bepaalde gebiedsgrenzen houden.

objecten het geval is – met diverse hoogtes van de molens rekening te houden. Zo passen wellicht op bepaalde plekken juist wel kleinere molens en op andere wellicht grotere.

Daarnaast zou het goed zijn ook alvast naar zogenaamde ‘verticale molens’ te kijken, die op veel meer plekken inpasbaar zouden kunnen zijn, zoals in de middenbermen van snelwegen.

2.3.2 Belemmeringenstudie

Teneinde tot potentiële zoeklocaties voor windenergie te kunnen komen heeft dan op basis van zogenaamde ‘harde -’ en ook ‘complexe belemmeringen’ door Bosch & Van Rhijn een nader onderzoek plaatsgevonden (zie in deze dus ook het rapport: ‘Potentiële onderzoeksgebieden\ windenergie (Provincie Utrecht, 2022)’). In de: ‘Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht’ wordt daarvan dan een nadere uiteenzetting gegeven, zij het met een enkele aanpassing, zoals die m.b.t. de zogenaamde ‘referentiemolen’.

Harde belemmeringen

Hierbij gaat het dus met name om ‘harde belemmeringen’, zowel op basis van de landelijke wetten en regelgeving, als op basis van de provinciale: ‘Interim-Verordening Provincie Utrecht’.

Woningen en andere geluidsgevoelige objecten

Zoals bekend is er n.a.v. een eerdere uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 de eerdere afstandsnorm m.b.t. geluid zoals deze in het: ‘Activiteitenbesluit’ was opgenomen niet langer van toepassing, dat in ieder geval voor parken met 3 of meer windmolens (zie in deze dus ook de zogenaamde ‘Delftzijluitspraak’). In die zin wordt dan inmiddels door het rijk aan een aparte Plan-MER gewerkt, waaruit dan mogelijk een bepaalde minimale afstandsnorm komt.

Wat dan opvalt is dat men bij de ‘Belemmeringenkaart’ dan toch is uitgegaan van de afstandsnorm zoals deze oorspronkelijk in het: ‘Activiteitenbesluit’ was opgenomen, namelijk van 300 m, zij het wel voor binnenstedelijke gebieden van 400 m.

Wel goed te zien dat in de Plan-MER dus wel met 3 afstandsnormen rekening zal worden gehouden, zij het dat men kennelijk de landelijke Plan-MER afwacht alvorens hieraan bepaalde conclusies te verbinden.

Natura 2000-gebieden

Alhoewel deze gebieden dan niet voor het plaatsen van windmolens in aanmerking komen, hetgeen de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onderschrijft, geldt voor deze gebieden dus wel degelijk een ‘externe werking’. Juist voor zover bij bepaalde locaties sprake kan zijn van dergelijke effecten zou in die zin in voorkomende gevallen o.i. dus wel degelijk, voor zover er door een dergelijk initiatief de zogenaamde ‘instandhoudingsdoelen’ van een (nabijgelegen) Natura 2000-gebied in gevaar komt, een zogenaamde Passende beoordeling moeten worden gemaakt.

Complexe belemmeringen

Hierbij gaat het dan niet om gebieden met harde belemmeringen, dus waar in wettelijke zin windmolens zijn uitgesloten, maar om gebiedscategorieën alwaar op basis van een nader onderzoek dient te worden aangetoond dat aan de daarbij in wetten/verordeningen gestelde eisen wordt voldaan. Voor dergelijke gebieden is dan overeenkomstig de voorliggende: ‘Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht’ aangegeven dat deze vooralsnog niet worden meegenomen, tenzij daartoe door de gemeenten een verzoek is ingediend.

NNN

Alhoewel deze gebieden dus in beginsel niet worden meegenomen, zijn er kennelijk door diverse gemeenten daartoe toch alsnog bepaalde verzoeken ingediend, zoals dus door de gemeente Zeist voor het Kamp van Zeist.

Daarnaast zijn er kennelijk ook gebieden opgenomen die dan wel altijd deel hebben uitgemaakt van de EHS van de provincie Utrecht, thans het NNN, maar daar later op basis van landelijke regelgeving alsnog zijn uitgehaald, althans een aparte status hebben gekregen. Meer in het bijzonder gaat het daarbij dan om de militaire oefenterreinen, zoals de Leusderheide en de Vlasakkers. Op de kaart met belemmeringen zijn de betreffende gebieden dan ook als 'groen' aangegeven, dat terwijl deze beide terreinen zeer hoge natuurwaarden kennen en tevens deel uitmaken van het 'robuuste natuurnetwerk' van de Utrechtse Heuvelrug (en dat ook i.r.t. de Veluwe), met ook een aantal grote ecoducten, die dan met name ook in het kader van het Programma Hart van de Heuvelrug zijn aangelegd.

Op basis van het voorgaande zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op zich verheugd is dat gebieden gelegen binnen het NNN thans in voorliggende Plan-MER in beginsel niet worden meegenomen, maar o.i. zou het goed zijn als dat ook zou gelden voor terreinen die daar voorheen deel vanuit maakten, zeker als het om gebieden met hoge natuurwaarden gaat, zoals dus de Leusderheide en ook de Vlasakkers. Verder zou men o.i. hierbij dus ook geen uitzondering moeten maken voor gebieden die gewoon deel uitmaken van het NNN, maar die alsnog door de gemeente voor het mogelijk opwekken van energie zijn voorgedragen, zoals (o.a.) bij het Kamp van Zeist het geval is.

Weidevogelkerngebieden

Goed dat ook deze gebieden thans in beginsel niet worden meegenomen.

Stiltegebieden

Goed dat ook deze gebieden thans in beginsel niet worden meegenomen.

NHW (en CHS)

Alhoewel op zich de NHW als een gebied met 'complexe belemmeringen' wordt aangemerkt, dus in beginsel niet worden meegenomen, hetgeen gezien de status daarvan als 'Wereldgoed' ook voor de hand ligt, geldt dat kennelijk niet voor d(i)e (andere) gebieden die dan deel uitmaken van de: 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS)' van de provincie Utrecht, waarbij het o.i. goed zou zijn daar nog naar te kijken.

2.3.3 Thematische alternatieven

Na 'Stap 1' en waarbij dan de potentiële zoeklocaties op hun milieueffecten worden beoordeeld wil men in 'Stap 2' ook kijken naar de effecten van wat dan als 'thematische alternatieven' wordt aangeduid, dat dus voordat men tot de keuze van een 'Voorkeursalternatief (VKA)' overgaat.

Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich op zich erin kan vinden dat ook naar 'thematische alternatieven' wordt gekeken, dat ook aangezien er zo op hoger schaalniveau mogelijk tot meer 'integrale alternatieven' kan worden gekomen, waarmede dan in algemene zin dan ook meer rekening kan worden gehouden met kwetsbare waarden, zoals die van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals leefomgevingskwaliteiten, zou het o.i. toch goed zijn als de alternatieven die daarvoor dan in aanmerking in de voorliggende: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' toch meer in detail zouden worden beschreven, dat ook met een duidelijk 'voorkeursrichting' of zo men wil 'prioritering', althans voor zover dat op dit moment reeds mogelijk is.

Zoals de provincie Utrecht ongetwijfeld bekend is er ook in het kader van (o.a.) de: 'RES Regio Utrecht' in die zin al naar diverse opties gekeken (zie in deze dus ook de: 'RES Regio

Utrecht', Bijlage 8: 'Denkrichtingen windenergie' en ook 9: 'Toelichting bij denkrichtingen wind'), zoals 'Rijkswegenwind', 'N-wegwind', 'Industriewind', 'Knopenwind', 'Inwonerswind' en 'Boerenwind', maar ook 'Noorderwind', 'Boswind', 'Waterwind' en 'Weidewind', hetgeen dan als voorbeeld/inspiratie kan dienen. Dat dan bijvoorbeeld aan een koppeling aan de infra of industrieterreinen uiteindelijk een hoge prioriteit wordt gegeven ligt dan o.i. voor de hand, zij het ook daarbij uiteraard rekening houdend met eventuele effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals leefomgevingskwaliteiten. Op basis van het voorgaande zal het dus ook duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan wel weer (zeer) kritisch staat tegenover bijvoorbeeld: 'Boswind', 'Waterwind' en ook 'Weidewind', zeker als dat met effecten op daaraan gebonden waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gepaard gaat.

2.4 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden dan de afzonderlijke milieuthema's aan de orde gesteld, evenals de criteria die daarbij worden gebruikt om tot een inschatting van de effecten te kunnen komen. De afzonderlijke thema's die daarbij dan orde worden gesteld zijn dan die voor de 'leefomgeving', de 'ecologie', het 'landschap', de 'cultuurhistorie en archeologie', de 'bodem en het water' en de 'recreatie'. Verder wordt ook stilgestaan bij de 'energieproductie', de 'netinpassing', de 'leemten in kennis', de 'mitigerende maatregelen' en ook de 'monitoringsmaatregelen'. Hieronder zal dan nog bij de diverse daarbij relevante hoofdstukken worden stilgestaan zoals deze voor de uiteindelijke beoordeling o.a. relevant moeten worden geacht, evenals tenslotte ook hoe de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin naar de zoekgebieden uit Zeist en omstreken aankijkt (zie in deze dus ook diverse kaarten en met name ook de digitale kaart).

2.4.1 Wijze van beoordelen

De beoordeling van de effecten wordt dan uitgevoerd op basis van kwalitatieve en/of kwantitatieve gegevens. Wat betreft de beoordeling wordt dan (zoals vaak) gebruik gemaakt van een kwalitatieve 5-puntschaal. Dat kan van toepassing zijn om verschillende locaties goed met elkaar te kunnen vergelijken, evenals bepaalde 'thematische alternatieven', maar het zou daarbij o.i. goed zijn als daarbij wel ook per criterium duidelijke grenzen worden aangegeven, zodat het voor iedereen ook echt duidelijk is hoe de diverse +en en -en t.o.v. elkaar worden gewogen. Zo zou je o.i. waar mogelijk in ieder geval toch met een kwantitatieve beoordeling moeten komen, waaruit dan tevens naar voren komt of een locatie gezien de wettelijke regelgeving en bijbehorende normen/grenswaarden bijvoorbeeld nu wel of niet voor het opwekken van windenergie in aanmerking komt.

Verder valt het in algemene zin op dat de diverse toetsingscriteria t.a.v. diverse milieuthema's wel erg summier worden aangegeven, waarbij een nadere specificatie teneinde tot een zorgvuldige toetsing te kunnen komen o.i. wel degelijk van (groot) belang moet worden geacht. Daartoe worden in het onderstaande bij de diverse milieuthema's zo nodig dan ook aanvullende voorstellen gedaan.

2.4.2 Leefomgeving, slagschaduw en gezondheid

In algemene zin wordt dan aangegeven dat gezien de uitspraak van de Raad van State de landelijke norm zoals deze daartoe eerder in het: 'Activiteitenbesluit' was opgenomen niet meer van kracht is. Wat betreft de toetsing wordt dan aangegeven dat men bij de voorliggende Plan-MER – 1e deel met drie afstandsnormen t.o.v. woningen en andere geluidsgevoelige objecten wil gaan werken, namelijk 500, 750 en 1.000 m, waarbij men dan bij de Plan-MER – 2e deel de landelijke afstandsnorm wil toepassen, uiteraard voor zover deze dan beschikbaar is.

Het toetsingscriterium is dan het aantal geluidsgevoelige objecten binnen de gegeven afstandsnormen. Wel is het hierbij wel ook de vraag wat men dan uiteindelijk doet als er geen 'landelijke afstandsnorm' beschikbaar komt en of men dan alsnog een nadere

(aanvullende) Plan-MER wil gaan opstellen teneinde tot toch tot een bepaalde 'locale normstelling' te kunnen komen.

Gezondheid

Mede op basis beschikbare rapporten, zoals die vanuit het RIVM uit 2020¹³, wordt dan aangegeven dat er vooralsnog onvoldoende bewijs is dat het geluid van of het wonen nabij windturbines tot directe gezondheidsklachten leidt. Wel wordt daarbij (gelukkig) tegelijkertijd aangegeven dat er door het(zelfde) RIVM de komende periode diverse onderzoeken naar geluid van windturbines en laagfrequent geluid van diverse bronnen van omgevingslawaaï wordt gedaan en dat tijdens voor zover de onderzoeksresultaten daarvan beschikbaar komen tijdens de uitvoering van de Plan-MER hierop zal worden ingespeeld.

Wat betreft de beoordeling wordt dan aangegeven dat het aspect gezondheid wordt beoordeeld met een criterium dat is gebaseerd op de samenhang tussen het percentage gehinderden en het per percentage ernstig gehinderden enerzijds én de geluidsterkte op leefniveau anderzijds. In die zin wordt dus niet gekozen voor een bepaalde 'locale norm', maar wordt aangesloten bij de thans nog in nader onderzoek zijnde landelijke normen voor het geluid van windturbines.

Cumulatieve geluidsbelasting

In ieder geval goed dat hiermede nadrukkelijk ook rekening worden gehouden.

Stiltegebieden

Alhoewel dus goed dat de stilgebieden zelf niet worden meegenomen als potentiële zoeklocaties, wel dus goed dat ook al worden windmolens dan (direct) daarbuiten geplaatst toch ook wordt gekeken wat naar de eventuele effecten op daarbij van kracht zijnde maximale geluidsniveaus.

Slagschaduw

Ook gezien de effecten van slagschaduw zou het o.i. goed zijn dat ook deze apart in beeld worden gebracht, waarbij het o.i. dus goed zou zijn als hiervoor een apart criterium in het gegeven 'beoordelingskader' wordt opgenomen, aangezien de effecten daarvan toch anders zijn dan die van geluid.

Externe veiligheid

Hierbij wordt dan aangegeven dat t.a.v. wegen al bij het bepalen van de potentiële locaties rekening is gehouden met een bepaalde bufferafstand tot wegen en ook woningen, maar de vraag is dan of dat voldoende is, ook gezien meer recente incidenten, waarbij bij een daarvan het gehele bovenste deel van een windmolen (in Zeewolde) naar beneden kwam. In ieder geval dus ook goed nadrukkelijk bij molens met bepaalde veiligheidseisen rekening te houden.

2.4.3 Ecologie

Zoals ook in de: 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie Provincie Utrecht' aangegeven, kan een windmolen effecten op beschermde natuurgebieden, soorten, als aanwezige natuurwaarden hebben. In die zin wordt dan een onderscheid gemaakt tussen effecten op gebieden (als onderdeel gebiedsbescherming) als op beschermde soorten.

Meer in het algemeen zou het dus o.i. wel goed zijn als toch ook breder naar de effecten op de natuur zou worden gekeken, dus niet alleen naar beschermde gebieden en soorten, want de natuur beperkt zich natuurlijk niet alleen tot die gebieden en soorten.

¹³ Zie in deze dus ook het rapport: 'Gezondheidseffecten en windturbines (RIVM, 2020)'.

Gebiedsbescherming

Hierbij gaat het dan om Natura 2000-gebieden, als de NNN-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Wat betreft de Natura 2000-gebieden wordt dan aangegeven dat kennelijk wel wordt rekening gehouden met mogelijk significante negatieve effecten van windmolens/windmolenparken op dergelijke gebieden, zoals op de populatie wespenspiegelen van de Veluwe, maar dat er aangezien er van fictieve opstellingen worden uitgegaan, (nog) geen zogenaamde 'Passende beoordeling' zal worden gemaakt.

Zoals ook hiervoor reeds in algemene zin aangegeven geldt evenwel met name voor Natura 2000 gebieden wel degelijk een zogenaamde 'externe werking'. In die zin kunnen van windmolens/windmolenparken en overigens ook zonnevelden die dan buiten de Natura 2000-gebieden worden geplaatst dus wel degelijk (grote) effecten uitgaan. Zo is bijvoorbeeld in het kader van de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht' een: 'Passende Beoordeling Omgevingsvisie Provincie Utrecht' gemaakt en waarbij dan de foerageergebieden in kaart zijn gebracht van vogels waarvoor dan voor de in of in de nabijheid van de provincie Utrecht voorkomende Natura 2000-gebieden een instandhoudingsdoelstelling geldt (zie in deze dus ook onderstaande fig.: *'Natura 2000-gebieden in en in de nabijheid van de provincie Utrecht met een instandhoudingsdoelstelling voor een of meerdere soorten vogels. Per gebied is de maximale foerageerafstand op de kaart aangegeven'*). Daaruit komt dan naar voren dat een groot deel van het grondgebied van de provincie Utrecht als foerageergebied van waarde kan zijn voor vogels met een instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebieden. Ook in die zin acht de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het van belang dat er wel degelijk in het kader van de voorliggende Plan-MER ook nu al, uiteraard voor zover op basis van een zogenaamde 'Voortoets' aan de orde, een 'Passende beoordeling' wordt gemaakt, dat ook om uiteindelijk op het niveau van de provincie als geheel tot een zorgvuldige keuze van het Voorkeursalternatief en dus ook de Voorkeursbeslissing te kunnen komen.

Fig.: Natura 2000-gebieden in en in de nabijheid van de provincie Utrecht met een instandhoudingsdoelstelling voor een of meerdere soorten vogels. Per gebied is de maximale foerageerafstand op de kaart aangegeven (uit: Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht', Bijlage 6: 'Passende beoordeling Omgevingsvisie provincie Utrecht', pag. 42)

NNN

Net als dat voor Natura 2000-gebieden het geval is, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er dus ook geen voorstander van dat windmolens worden geplaatst binnen of in de nabijheid van NNN-gebieden.

Voor zover daar toch aan wordt vastgehouden zou in dat geval o.i. direct moeten worden verwezen naar de toetsingscriteria zoals deze daartoe in de: 'Interim-Omgevingsverordening provincie Utrecht' t.a.v. bepaalde ontwikkelingen in het NNN expliciet worden aangegeven. Daarbij geldt dan in algemene zin het zogenaamde: 'Nee, tenzij-principe', dus dat er geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van een het NNN aantasten, tenzij het gaat om een groot openbaar belang, waarbij er dan tevens geen alternatieven zijn die het NNN niet of minder aantasten. Wat betreft die wezenlijke kenmerken en gaat het daarbij dan om de volgende criteria (zie in deze dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening provincie Utrecht', Art. 6.3, lid 1, onder a en dan de daarbij behorende Bijlage 10: 'Wezenlijke kenmerken en waarden'¹⁴):

Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem;
 De robuustheid en aaneengeslotenheid van de NNN;
 De aanwezigheid van bijzondere soorten;
 De verbindingsfunctie van een gebied voor soorten en ecosystemen.

Zoals ook hiervoor reeds aangegeven is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan dat ook die gebieden die dan tamelijk recent uit de EHS, thans het NNN, zijn gehaald, zoals dus militaire oefenterreinen, eveneens niet in aanmerking zouden moeten komen als potentieel zoekgebied voor windmolens, zoals de Leusderheide en ook de Vlasakkers. Dat vanwege de aldaar aanwezige hoge natuurwaarden, zoals o.a. de op de Leusderheide aanwezige relatief grote populatie aan nachtzwaluwen. In die zin heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat ook kenbaar gemaakt in haar reactie op de: 'RES Regio Amersfoort', maar heeft de betreffende reactie (helaas) dus niet in die zin tot een aanpassing van de betreffende zoekgebieden geleid.

Dat geldt dus ook voor het Kamp van Zeist dat dan alsnog door de gemeente Zeist is voorgedragen als potentiële locatie voor windenergie. Weliswaar kent dit gebied thans zelf weinig natuurwaarden, maar is dus wel in het kader van het 'Programma Hart van Heuvelrug' als zogenaamde groene locatie aangemerkt. Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan liever had gezien dat nu juist dit gebied in die zin als een rode locatie was aangemerkt, dat in plaats van de beoogde woningbouwlocatie op de Vliegbasis of die op de Oude Tempel, kan het o.i. niet zo zijn dat deze locatie dan zomaar in een keer voor het plaatsen van windmolens wordt ingezet, dat dus ook gezien de huidige bestemming als 'Natuurgebied' en tevens deel uitmakend van het NNN.

Zoals ook eerder al aangegeven zou in ieder geval o.i. wel degelijk ook t.a.v. de effecten op het NNN de zogenaamde 'externe effecten' in beeld moeten worden gebracht, aangezien je toch bij de beoordeling een objectief beeld van de effecten wilt hebben.

Weidevogelkerngebieden

Alhoewel ook deze gebieden dan vooralsnog worden uitgesloten, zou ook bij deze gebieden wel naar de toch mogelijke effecten moeten worden gekeken, inclusief die van de zogenaamde 'externe effecten'.

Soortbescherming

Hierbij gaat het dan om de bescherming van 'beschermde soorten', waarbij dan overeenkomstig de Wet Natuurbescherming dient te worden geborgd dat t.g.v. bepaalde ontwikkelingen de overeenkomstig de betreffende wet vereiste 'gunstige staat van instandhouding' niet in gevaar komt. Daarbij gaat het wat betreft windmolens dan inderdaad met name om vleermuizen en ook vogels (zie in deze dus o.a. ook het rapport: 'Windturbines

¹⁴ Overigens heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. begrepen dat er thans een nadere uitwerking van die 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de gebieden die deel uitmaken van het NNN plaatsvindt, dat ook in het kader van de zogenaamde 'Meerwaardebenadering' (zie ook de 'Interim-Omgevingsverordening provincie Utrecht', Art. 6.3, lid 1, onder b).

en Natuur (Milieufederatie Zuid-Holland, 2018)' en wat betreft de provincie Utrecht o.a. ook het rapport: 'Gevoeligheid voor vogels en vleermuizen voor windturbines in de provincie Utrecht (Stahl, J., et al, 2021)'.

Wat hierbij dan opvalt is dat men kennelijk wel de effecten in beeld wil brengen, evenals de mogelijk mitigerende maatregelen, maar dus kennelijk niet wat dat betekent voor de 'gunstige staat van instandhouding (GSI)'. Teneinde evenwel een goed beeld te kunnen vormen zou o.i. dat nu juist wel moeten plaatsvinden, dat ook in relatie tot het Voorkeursalternatief (VKA) en dus uiteindelijk ook de Voorkeursbeslissing.

Meer in het algemeen zou het dus ook goed zijn als ook wordt aangegeven wat men in betreffende onderzoeken dan in ieder geval mee neemt (zie hiertoe dus o.a. ook de 'Checklist Natuurbelangen bij wind op land (Natuur en Milieufederaties, 2018)').

2.4.5 Landschap

Hierbij wordt dan gekeken naar zowel de effecten op de landschappelijke waarden en ook die op de landschappelijke structuren. Eveneens wordt dan rekening gehouden met de effecten op aardkundige waarden.

Meer in het algemeen kan hierbij worden aangetekend dat met name op landschapsniveau er door de provincie al verschillende documenten zijn ontwikkeld teneinde tot een zorgvuldige inpassing te kunnen komen (zie in deze dus o.a. de handreiking: 'Duurzame energie ruimtelijke ingepast (Provincie Utrecht, 2015)' en uiteraard ook de: 'Kwaliteitsgidsen Landschappen').

Effect op landschappelijke waarden en structuren

Effect op landschappelijke waarden

M.b.t. de effecten op de landschappelijke waarden wordt t.a.v. beoordeling van de effecten in ieder geval (nu wel) direct wordt verwezen naar de zogenaamde: 'Kwaliteitsgidsen Landschappen' (zie dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening Provincie Utrecht, Art. 7.9. lid 2), die dan recentelijk m.b.t. de energietransitie zouden zijn geactualiseerd. Hierbij is o.a. dan tevens aan orde dat windmolens grote effecten kunnen hebben op de huidige kernkwaliteiten en daarmee de identiteit van landschappen, dat met name ook in ruimtelijk-visuele zin, dus goed ook daarmee zorgvuldig rekening te houden.

Effect op landschappelijke structuren

Gezien de betekenis van dergelijke structuren dus goed dat ook hiermede rekening wordt gehouden. Wel zou het o.i. goed zou zijn als wel ook tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de overgangen/gradiënten tussen diverse landschappen, zoals bijvoorbeeld die tussen de Heuvelrug én het Veenweidegebied, het Kromme Rijngebied en de Gelderse Vallei. Ook deze overgangen hebben veelal niet alleen een bepaalde eigen identiteit, maar zijn juist ook door aanwezige gradiënten (van bodem en water) in ecologische zin van bijzondere betekenis.

Effect op aardkundige waarden

Goed dat ook hiermede expliciet rekening wordt gehouden (zie in deze dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening provincie Utrecht, Art. 7.10). Met name ook in het kader van burgerinitiatief: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht' is hiertoe t.a.v. de gebieden die daar deel vanuit maken al heel veel informatie beschikbaar (zie in deze ook de website: 'www.geopark-heuvelrug.nl'), zij het dat dit natuurlijk niet de enige gebieden zijn met bijzondere aardkundige waarden.

2.4.6 Cultuurhistorie

Hierbij staan dan de eventuele effecten op de 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) centraal, de 'Nieuwe Hollandse Waterlinie' en ook 'Archeologische waarden'.

Cultuurhistorische Hoofdstructuur

Van de 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS)' van de provincie maken dan diverse gebieden deel uit, zoals dus o.a. 'Historische buitenplaatsenzone', het 'Militaire erfgoed', het 'Agrarisch cultuurlandschap' en de 'Historische infrastructuur' (zie in deze dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening', onder 7.2: 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur'). Wat betreft nadere informatie kan dan in algemene zin o.a. worden verwezen naar de 'Cultuurhistorische Atlas' van de provincie Utrecht en wat betreft de kernkwaliteiten van de afzonderlijke gebieden dus ook naar de: 'Interim-Omgevingsverordening', Bijlage 14: 'Cultuurhistorie'.

Wat betref de toetsing wordt dan gekeken hoe bepaalde zoekgebieden zijn gelegen t.a.v. van de gebieden die dan deel uitmaken van de 'Cultuurhistorische Hoofdstructuur', maar ook hierbij is dan toch de vraag of geen veel zorgvuldiger analyse nodig is, zeker als er ontwikkelingen in of nabij deze gebieden zijn voorzien, dat mede ook op basis beschikbare ook toetsingskaders (zie in deze dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening', Bijlage 14: 'Cultuurhistorie') en ook achterliggende documenten, visies, etc., zoals o.a. de publicaties: 'Niet van Gisteren (Provincie Utrecht, 2002)' in het algemeen en bijvoorbeeld voor Stichtse Lustwarande ook de: 'Visie voor de Stichtse Lustwarande (Provincie Utrecht, 2005)', etc..

Nieuwe Hollandse Waterlinie

Hierbij wordt dan naar het Afwegingskader verwezen zoals dat kennelijk inmiddels specifiek m.b.t. de energietransitie voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie is opgesteld. Teneinde dan te toetsen of er daadwerkelijk effecten optreden zou dan een 'Heritage Impact Assessment' moeten worden opgesteld. Aangegeven wordt dat dat in het kader van de voorliggende Plan-MER niet noodzakelijk wordt geacht, maar als er potentiële zoekgebieden zijn met mogelijk een bepaalde impact op de kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zou het o.i. toch goed zijn als een: 'Heritage Impact Assessment' wel degelijk toch deel uitmaakt van de voorliggende Plan-MER (zie overigens wat betreft de kernkwaliteiten van de NHW dus ook de: 'Interim-Omgevingsverordening', Bijlage 14: 'Cultuurhistorie' en dan onder het hoofde 'Nieuwe Hollandse Waterlinie').

2.4.7 Bodem en water

Ook hierbij wordt dan specifiek gekeken hoe bepaalde potentiële zoekgebieden zijn gelegen t.o.v. zones in de bodemkwaliteitskaart, hetzij t.o.v. waterkeringen of 'waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden', hetgeen nuttige informatie kan zijn, maar ook hier zou het beter zijn aan te geven, uiteraard voor zover aan de orde, wat dan daadwerkelijk de daarvan te verwachten effecten zijn, anders is dus nog in die zin o.i. geen zorgvuldige toetsing mogelijk.

2.4.8 Recreatie

Dat windmolens ook bepaalde effecten op de beleving van bepaalde gebieden en daarmee ook voor de recreatieve beleving zullen hebben zal evident zijn, maar waarom hierbij dan als beoordelingcriterium alleen wordt gekeken naar de ligging t.o.v. recreatiegebieden waar op jaarbasis grote aantallen recreanten aanwezig zijn blijft voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch onduidelijk. In die zin kan van het plaatsen van windmolens in gebieden waar nu nog een bepaalde rust aanwezig is, dat dus ook in recreatieve zin, juist mogelijk een grotere impact op de recreatieve beleving uitgaan dan wanneer deze worden gepaast in gebieden waar door de grote aantallen recreanten dus al van een bepaalde rustverstoring sprake is.

Dat hierbij dan tevens met de kansen die 'Groen groeit mee' biedt rekening wordt gehouden is op zich mooi, ook al zijn ook daarbij bepaalde kanttekeningen te plaatsen, maar ook

daarbij zou het goed zou, dat ook vanuit 'integrale gebiedsontwikkeling', hoe men een en ander dan uiteindelijk in ruimtelijke zin ziet, dus op basis van een meer 'integrale visie' op de energietransitie (en andere opgaven) in de provincie als geheel en de daarvan deel uitmakende Regio's/deelgebieden in het bijzonder, dat ook gezien de aldaar aanwezige (kern)kwaliteiten.

2.4.9 Energieproductie

Wel goed dat men t.a.v. een uiteindelijke afweging/beoordeling dus ook kijkt naar de energieproductie, zodat ook duidelijk is wat in een bepaald geval de bijdrage aan de reductie van broeikasgassen (en andere stoffen) kan zijn.

Wel zou het o.i. goed zijn als hierbij wel ook rekening wordt gehouden met de productie van de windmolens, evenals van hun eventuele afbraak, daarbij uitgaande van een totale levenscyclusanalyse (LCA). Wat betreft dat laatste zou het dan mooi zijn als bij windmolens ook echt wordt uitgegaan van molens die ook echt in hun geheel recyclebaar zijn, althans de grondstoffen kunnen worden hergebruikt.

Verder is het natuurlijk zo dat het rendement van windmolens tevens afhankelijk is van de hoeveelheid wind op een bepaalde plek, dus ook goed als ook in die zin op een of andere manier de efficiëntie van een bepaalde windpark op een bepaalde plek wordt meegewogen.

2.4.10 Netcongestie

Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft begrepen zou er t.g.v. de netcongestie voor nieuwe initiatieven tot 2029 geen ruimte meer zou zijn op het net, dus goed ook in die zin hier zorgvuldig naar te kijken.

2.4.11 Mitigerende maatregelen

Wat betref de mogelijkheden tot mitigatie, o.a. wat betreft de effecten van windmolens op slachtoffers onder vogels en vleermuizen, wordt hier steeds meer over bekend, dus inderdaad goed deze informatie bij de toetsing mee te nemen. Waarbij het natuurlijk altijd beter is effecten te voorkomen, dat dus door bij de keuze van het Voorkeursalternatief nadrukkelijk met vliegroutes, etc., rekening te houden.

2.4.12 Voordrachten gemeente in kader RES en later

Overeenkomstig de diverse kaarten zijn ook binnen de gemeente Zeist en omstreken dan een aantal zoekgebieden aangegeven, zoals langs de A12 (zie het zoekgebied 68), langs de A28 (zie ook het zoekgebied 62 in het kader van OER RWS), het Kamp van Zeist (zie het zoekgebied 74) en ook tussen Zeist en Bunnik (zie het zoekgebied 67). De zoekgebieden langs de A12, tussen Zeist en Bunnik en ook het Kamp van Zeist zijn dan uit een eerdere analyse van Bosch en Van Rhijn naar voren gekomen (zie in deze dus ook het rapport: 'Beoordeling kansrijkheid windenergie gemeente Zeist (Bosch & Van Rhijn, 2021)'). Uiteindelijk heeft de gemeenteraad dus met name gekozen om de mogelijkheden langs de A12 nader te verkennen, evenals die ter hoogte van het Kamp van Zeist. T.b.v. de mogelijkheden langs de A12 is dan een geheel gebiedsproces opgestart waarbij de gemeenteraad op basis van de eerste bevindingen uiteindelijk heeft besloten dat proces pas bij een volgende actualisatie RES weer op te pakken, dus niet voor 2025.

Op basis van hetgeen hiervoor al naar voren is gebracht staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus negatief tegenover het plaatsen van windmolens op het Kamp van Zeist, aangezien dat gewoon deel uitmaakt van het NNN. Dat geldt feitelijk ook voor de zone tussen Zeist en Bunnik, aangezien deze niet alleen relatief dicht nabij de kernen Zeist en Bunnik is gelegen, maar hier ook een belangrijke ecologische verbinding is gesitueerd (zie in deze ook Bijlage 1.1: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassage Zeist Zuid-West, 2020)').

Meer in het bijzonder staat zij dus ook op basis van de hiervoor reeds daartoe gegeven overwegingen dus ook negatief tegenover de zoekgebieden Leusderheide (zoekgebied 80) en ook Vlasakkers (zoekgebied 79).

Verder liggen ook langs de A12 en ook de A28 belangrijke natuurgebieden die deel uitmaken van de het NNN, dus ook hier zou daarmee dus nadrukkelijk rekening moeten worden gehouden, voor zover de betreffende zoekgebieden gezien hun effecten al voor het plaatsen van windmolens in aanmerking zouden komen.

2.5 Participatie (vergelijk ook hoofdstuk 4)

Wat betreft participatie zou het goed zijn als aan alle mogelijke belanghebbenden in diverse fasen ook daadwerkelijk de mogelijkheid wordt geboden daarbij te participeren, dat dus niet alleen door het indienen van zienswijzen, maar ook daadwerkelijk via een actieve participatie (zie in deze overigens ook de: 'Gedragscode Acceptatie en Participatie Wind op Land (NWEA, 2020)').

Verder zou het goed zijn, alhoewel dus wel ook in het: 'Participatieplan Verkenning en Voorkeursbeslissing Windenergie Provincie Utrecht' aan de orde gesteld, dat er tijdens de gehele proces, zoals ook hiervoor al naar voren gebracht, er met name ook bijzondere aandacht is voor de kansen die 'lokaal –' en met name ook 'coöperatief eigendom' biedt, dat juist ook als financiële drager voor gebiedsgerichte processen, dat uiteraard voor zover windmolens op een bepaalde locatie in ruimtelijke zin aanvaardbaar worden geacht.

3. Conclusie

In de voorliggende 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER windenergie provincie Utrecht' wordt dan nader ingegaan op de kaders/voorwaarden die bij de Plan-MER zoals deze t.b.v. de beoogde opgave van wind tot 2030, namelijk van 1 TWh, thans wordt opgesteld van belang moeten worden geacht.

Zoals ook uit het voorgaande kan worden afgeleid is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch vrij kritisch over de gegeven kaders/voorwaarden, hetgeen dan niet alleen de gehele aanpak betreft, maar ook de gegeven beoordelingscriteria t.a.v. de afzonderlijke milieuthema's. In die zin zou het goed zijn hiernaar toch nog eens goed te kijken.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Afzender: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 JV Bilthoven

